

VIENYBE LIETUVNIKU

Literatūros, mokslo ir politikos savaitinis laikraštis.

Nr. 46.

Plymouth, Pa., d. 12 Lapkričio (November) 1902 m.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER AT THE POST OFFICE AT PLYMOUTH, PA.,

Metas XVII.

ESTABLISHED 1886
The Lithuanian Weekly
„Vienybe Lietuvniku“
Published every Wednesday at Plymouth, Pa.

Executes all kind of Job Printing and translating in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed:
J. J. Pauksztis & Co.
224 EAST MAIN STREET
PLYMOUTH, PA.

UŽDĖTAS 1886 METE
NEDĖLINIS LAIKRASČIUS
„Vienybe Lietuvniku“
išleina kas Sėdėda Plymouth, Pa.

Prenumerata ant metu:
Amerikoje \$2 00
I kitas šalis \$2.50

Prenumerata turi būti iš viršaus apmokėta, nes įstatymai draudžia po baime slėpti neišmokėtą laikraštį.

Rašant apie permainų adresą, būtina reiklia atsiųti ir senąjį adresą. Kas maloni apsipažinti su šituo laikraščiu, gali gauti pareikalavęs, du numeriu dovanai.

Reikalaujanties knygų katalogą pristunčiam dovanai.

Pajleskojimai: garsinant vieną sykį 50c.
" " du sykiu 75c.
" " tris sykius 1.00

P pinigai siunčiami per MONEY ORDER arba registravotose gromatose ant šitio antraszo.

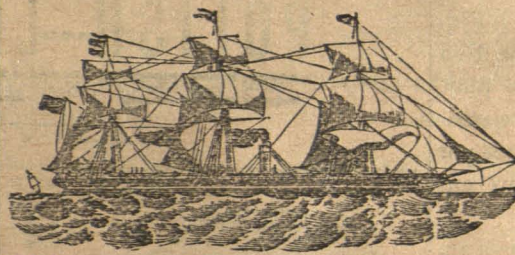
J. J. Pauksztis & Co.
224 E. Main st.
Plymouth, Pa.

Boston Shoe Store
26 E. Main st. PLYMOUTH, PA.

Mes katik gavome šviežių pavasariu czeverykų vyriskų, moteriškų ir vaikų, visi yra Juni jos darbo, parduodame už visai pigę prekę. Tei pos-gi czeverykus dirbame ir ant apstelevimo. Ateik ir pamėgink, o busi užganėdintae.

A D R E S A I
CENTRALISZKŲ VIRSZINKŲ „TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ“ UPAUGYSTĖS.

Prezidentas — V. Daukszys
1224 S Hancock st. Philadelphia, Pa.
Sekretorius — A. Ilgunas
P. O. Box 758 Canonsburg, Pa.
Kasierius — A. Olszevskis
60 Sub-Sta. Chicago, Ill
Knygius — Dr. J. T. Želviene
1 Church st. Plymouth, Pa.

Neikite pas svetimą, bet pa
V. G. Sava.
„Saloon“ 13 S. Penn. Ave.
WILKES-BARRE, PA.
Puiki degtinė ir alus! kviečiam lietuvius.
Čia gausi pigesniais laivakortės ir pigiai nusietai pinigais į visas svieto dalis.

Garsingas akuszieris
ir Specialistas
moterų ir vaikų ligose,
DR. S. E. FEINBERG,
pagarsėjęs jau nuo 15 metų mūsų mieste, nuo 1 Liepos maino savo vietą. Šimty šimtai ligonių atras jo namuose, tamtyčia įtaisytoje laboratorijoje.
437 Adams Ave.
Vine st. kertė,

priesais vokiskąją bažnyčią, kap ir visada, tikrą rodą ir pagelbą.
DR. FEINBERG YPATINGAI
.....GYDO.....

Ausų, nosies ir akių ligas,
Vaikų ligas,
Teipgi moterų negales,
ypacz prigulinczias prie akuszerijos (gimdyvių negales).

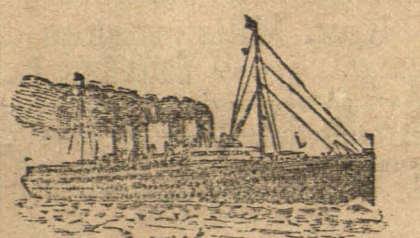
Isztyrinėja akis tiems, kurie reikalauja akinu (akulioriu).
Galima užtikti jį jo ofise kasdien nuo 10 val. isz ryto, paskui nuo 1 iki 3 val. popiet ir nuo 7 val. vakare.

Kas negalėtų pats atsilankyti pas jį, tegul apraszo savo nedagalėjimus, o gaus ant jų pėdų tikrą rodą.
Dr. S. E. Feinberg,
437 Adams Ave., Scranton, Pa.

Pas dr. Feinberg'ą yra abu telefonu, kuriais galima pakviesti jį pas ligonius isz kiekvienos vietos.

Didele krautuve IR KARCZIAMA
Kas nori gero tavo gauti ir skanaus gėrymo ragauti, tegul atsilanko pas **Joną Žukaucką**
Plymouth, Pa.

Teleponas 369 — 2 S. S.
P. V. Obiecunas,
1118 Carson str. S S. PITTSBURG, PA.

Parduodu laivakorte ant visokių linijų ir siunčiu pinigais į visas dalis svieto Doviernastie (pavedimus rasztu) atlikimui reikalų su Maskolijos valdžia. Izmainau visokius pinigus ant amerikonsizkų ir t. t. Darau apsergōimus nuo ugnies (Fire Insurance) ant visokių daiktų. Deigu kuri atkeliavusį užlaikytų kastlegarnėje, tegul szankiasi prie mane, o az jį iszliuosuosiu.
Lietuviai kreipkitės pas savo tantietį, o bz tte užganėdinti.

RECEPTAI.
Koznoi geroti aptiekoje gaus receptais — t kras gyd. oles. Jeigu turēsi gerą receptą. Mes įardnodame receptne gydymui visokių ligų ir kitokių paraszytus geriausių daktarų sviete. Paraszyk aieszkiai tikrą verdą ligos angliškai arba lotyniskai kalboje, rezarta raszyk lietviškai: kiek turi metų ligonia, vyras ar moteris? su tuom rasztu stausk mums vieną doleri, o apturēsi receptą. Norėdams apie ką pasiklausti, atsiųk m. arke už 2c. dėl atsakymo.
Adr suok sziteip:
GLOBE FORMULA CO.
Detroit Mich., U. S. A.

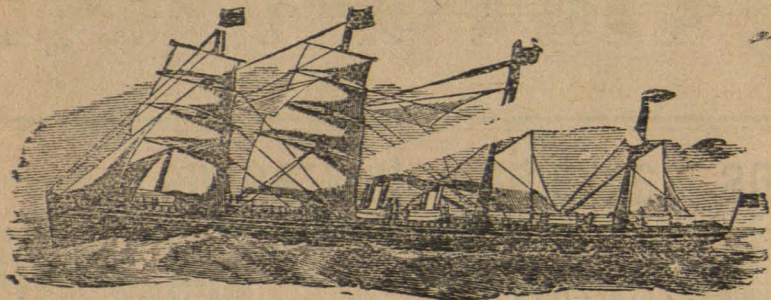
Daugiau kaip 30 metus iszmgintasi
Dr. RICHTERO
wisam swietul zinomas
“ANKER” (Inkarinis)
PAIN EXPELLER.
yra geriausias gyduole nuo
Rheumatizmo,
Neuralgijos, Sausgelos,
Strenu Skaudejimo ir tt.
ir wisokiu Rheumatiszku skaudejimu.
uz 25c. ir 50c. pas wisus aptiekorius arba pas
F. Ad. Richter & Co.,
215 Pearl Street,
New York.

Mėsinyčia
Gabrio J. Miliaus,
Szwiezios Mėsos
Užlaiko kasdien šviežią mėsą, kiaušieną, versziena, jautiena, avincziena, kumpiai švieži rukyti, deszrų visokių galima gauti dideliam pasirinkime.
teiposgi užlaikau miltų, cukriaus, kavos, arbatos, žuvų, silkių, surio ir visko kas tikt yra reikalinga žmogui dėl maisto ir už p gerę prekę neikaip pas kitus visi pas **G. J. Miliu,**
220 E. Main Street,
PLYMOUTH, PA.

Teleponas 352 Plymouth.
Daktarka.
Johanna Želviene.
Vienintelė lietuviszka daktarka gydo visokias ligas. Offisas ir gyvenimas: ant kampo Centre Ave. ir Church ulyezių. PLYMOUTH, PA.
Offisas { nū 7 iki 9 ryto,
atidarytas { nū 12 iki 1 po piet,
nū 6 iki 8 vakaro.
Priima į savo namus ant tamtikro laiko gimdyves (moteris palage) ir suteikia joms pagelbą ir gerą prieziurą.

Max Kobre Litewski i Polski BANK

40 Canal Str.,—142 Division Str., New York
Filija 81 Grand st. Brooklyn, N. Y.

Prieteliai! dudu jums žinia, kad mes pardudam Szifkortes ant visu greiciausiu laivu uz pigiausia preke. Esu uztvirtintu agentu ant liniju, North German Lloyd Bremeno; Hamburg Amerikan Line Hamburgo; Red Star Line, Antverpo ir Nitherlands Lines Roterdamo. Siuncziam pinigus, kurius jusu prieteliai gauna i 15 dienu. Musu kantoroje galite susizneketi lietuvizskai ir lenkiskai. Ateikite ir persiliudikite, kad mes per 52 metus su koznu apsirojome teisingai. Teipogi pardudame tikietus ant visu gelezinkeliu Amerikoje ir Europoje.

Duodam zinoti kad mes priimam pinigus i deposita bankos ir mokam po 3 3/4 procentus ant metu. Procenta tik ta mokam nuo 50 doleriu ir visaus, ale kad buva padeti ne maziau kaip 6 menesius. Padeti ir izimti gali kozna diena nuo 9 ryto iki 2 po pietu, ir nuo 4 iki 8 val. vakare.

Pirmutine lietuvizska karczema Czapliko ir Orlinsko,

117, 119 ir 121 A. str., SO. BOSTON, MASS.
Uz'akome geriausia alu, degtine ir cigarus, ir teipgi suteikiame draugiszka roda visokiuose rekaluoe.

LIETUVIZSKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

256 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa.
Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausia madą, duoda druta ir gera materija ir uz pige preke.
Teipogisenu ant naujperdirba.
Visi pas savo Tautietj.

EUROPOS DAKTARAI SPECIALISTAI.

DR. J. SOUPCOFF

Tikribe daktariszkam iszdirime gal pasiekti tik tokis daktaras, kuris ilgesni laika savo gyvenimo perleido ant tirinėjimu. Musu datirimas gyvuoja nuo 15 metu ir didziausiuoe Europos ligonbucliuos. Esame daktarais, uztvirtintais Berlyno, Wiedniaus ir Warszavos medicinos akademiju. Turime teipgi paliudijimus isz koznos valstijos szio kraszto. O kad gydem tukstanczius zmoniu kšip senam kraujui teip ir sziczia su laimingiausia pasekme, tai esam ir dabar pasirenge iszgditi kozna liga, kokia gal pstikti žmogū. Ka? ar branginat savo givasti? Ar norit but sveikais per visa savo gyvenima? Ar mislinat, kad negerai ligai laukti? O delto nelaukit ilgiaus, bet gid.kit:s pas daktarus, kur supran a jus kalba ir broliszka prijauczia jusu kentėjimus.

DR. J. COHEN.

APSILPNYTI VYRAI Jeigu sergate ligom, paeinancziom nuo iszdykimo arba užsikretimo jeigu jezokot pagalbos pas daktarus ir jos neradot, tada mes norim paszneket apie ta. Ligoniu iszduosim teisinga kontrakta, kad taretu kuom mus laikit. Kiekvienoi vietoj ligonius atlancome.

Gydome ir iszgydome:

Szaltj, Dusulj, Neuralgia, Plakima szirdies, Pilvo ligas, Reumatizma, Moteriu silpnibės Nemiga, Paralyziu, Dziova pradzioj, ir visokias viduriu ligas. Tep-gi Vaiku ligas, Livas kranjo, inketo, szv. Vito szoki ir t. t. Su didziausiu atargamu gydome Oda ir Slaptas ligas abiejų liczių. Uzmokestis labai maža, o gyduoles, kurias pats sutaisom ir gabenam isz Europos dovanai.

DR. J. SOUPCOFF & DR. J. COHEN.

OFFICE VALANDOS:

806 Penn Ave.

(PIRMAS AUGSZTAS)
Pittsburg, Pa.

VALANDOS PRIEMIMO: nuo 10 ryto iki 6 vakare
Nedeliomis nuo 10 iki 2

Markell Building.

NUO 9 ISZ RYTO IKI 8 VAKARE

Connellsville, Pa.

: PITTSBURG STR. COR. APPLE.

Skaityk su atyda!

Pirmas Lietuvizskas BRAVCHAS Suvienytose Valstijose Sziaurine Amerikos, kuriame iszdirba geriause ALU PORTERU ir ELIU.

Nes yra daromas isz grynu javu ir geriausiu apfiniu, norint ir geriant truputi uszilinksmeni bet galvos neskauda, nes jame nera jokių primaiszytu kvarbu ne prozku.

Todelgi perkantieje ir pardavėjai (karcziarnikai) visadcs reikalaukite Lietuvizsko

alaus: — viena jog yra geriausias alus, o antra teip darydami suszeipsite avo Vientauczius lietuvius.

POLISH--LITHUANIAN BREWING CO.

DANVILLE, PENN., A.

313 Bedford Ave.
Broadway & South 8-th st.

Geriause gyduole ant sndrutinimo ir ataginimo plauku.

Sulaiko slinkima plauku trumpam laikia vietoj szpuolusiu atauga nauji plaukai; praszalina visoki neezista sistema kaip tai: pleiskanas, dedervines, niezus papuckus ir stabdo galvos skaudėjima. Teipgi mes turime geras giduo'es nuo Reumatizmo, Pauzku nugidimas nuo veido, nuo Korn-spauduku ant koju, ir geriause gyduole nuo dantu gelimo tik 20c mes gyduoles siuncziam in visas dalis svieto Roda ir visas informacijas gausite dykai Adresuokit visad sziteip:

J. M. BRUNDA, Chemist.
NEW YORK & BROOKLYN.

Paveikslas Dr. V. Kudirkos.

Didumo — 19 coliu plozcio, 24 coliu augszcio, ant puikios popieros, su pišiantimu 30 ct. Gaunamas „Vienybės“ redakcijoj.

Szitas paveikslas tojo musu užsitarnavusio tautiezcio privalo rastisi kiekvieno lietuvio namuose kaipo papuoszimas ir atminimas, kad tasai tautietis per visą savo gyvenima truse ant naudos savo tautiezcio ir tėvynės.

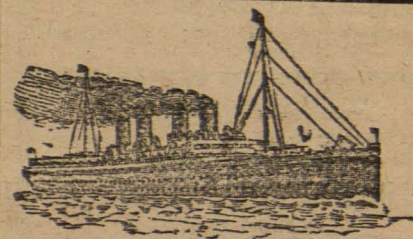
Siuntejei!

sviesto, suro, kiausziņu ir kitų tavoru, bus linksmi iszgiristi apie nauje freight eji ma Lackawannos gelezinkelio ant sziu metu, specialiszka einantis greitai i New Yorka, Newarka ir tt. kurs sutinka patarnavima del siunteju ir gantoju.

Karai su ledais isz East Owego, siekenti ta miesta Syracuse, Utica division to Scranton, Newark ir Pier 41, New York City.

Szitas eji mas prasidedo 22 May ir eina kas utarnikas ir ketvergas k zna nedele, ateinantis i rytinius miestus seredos petnyzcies rytais.

Specialiszkas laikas paskirtas, del siuntinėjimo ir koznas agentas priduos reikalaujentiems visas informacije a

Telephonas 26-5 So Boston

F. J. & K. Mockevicz,
145 Dorchester Ave.

SO. BOSTON, MASS

Pardodu latvakortes ant visoku liniju ir siuncziu pinigus i visas dalis svieto Doviernaati (pavedimus raszti) atlikimui reikalų su Maskolijos valdzia. Iszmainau visokius pinigus ant amerikonzsku ir t. t. Darau apszergėjimus nuognies (Fire Insurance) ant visoku daktų. Jeigu kurj atkeliavusj užlaikytu kastlegarnėje, tegul szaukias prie manes, o az jį iszliuosuosiu.

Lietuviai kreipkitės pas savo tautietj, o busit užganedinti.

„Vienybės“ redakcija telephonas (PEOPLE'S telephone) 7145.

PERŽVALGA.

— Petropilės laikraszcziai raszo, kad teip vadinami žemiskie virszininkai (zemskije naczalniki) bus įvesti Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijose nuo 1 liepos 1903 m. Toki žemiskie virszininkai skiriami tik iš bajorų; turi jie dvejopą valdžią (ant valszcionių): sudo ir policijos; kiteip sakant, patys apsudyja ir patys nubaudžia.

— „Koelnische Zeitung“ pranesza, kad K. P. Pobiedonoscev, Szvencziausiojo Synodo prokuroras, padavė carui praszyną, idant paliuosuotų jį nuo tarnystės dėl senų metų (jis turi jau 74 metus amžiaus); caras sutiko paliuosuoti Pobiedonosceva. Atitraukus tam žmogui nuo valdžios, visa Rusija kviptels liuosiaus: buvo tai piktoji despotizmo dvasia, kuri ilgus metus slogino savo įtekme tautas ir žmones; Kachanov, Klingenberg, Orževskij — tai jo mokintiniai ir tarnai.

— Kaip pranesza „Kraj“, Žemaiczių ir Lietuvių Labdariszkoji Draugija Petropilėje apvaikszečiojo 26 rugsėjo deszimtmėtinės sukaktuves nuo įsisteigimo. Į tuos deszimts metų draugija surinko 22 tukstanczius rublių, iš kurių su teikė paszelpos nepasiturintiems lietuviams 16 tukst. ant įraszų ir szejp reikalų; draugija turi dabar 100 sąnarių. Sukaktuves szventė pirmiausiai iszkilmingomis misziomis szv. Stanislovo bažnyčioje, su tamtikru pamokslu, o paskui buvo visuotinas susiriukimas, vadaujant p. Matulaicziui. Vakare buvo tamtikri pietus; stalas buvo apkaiszytas lietuviszkomis rutomis, o užgertuvėms buvo tyezia pagamintas lietuviszkas midus.

— „Žemaiczių ir Lietuvių Labdariszkoji Draugija“ įtaisė 25 spalio, Petropilėje, Pavlovos salėje, dramatiszką

vakarą; perstatyta komedija „Abejotina ypata“ ir antrasis aktas komedijos „Pabaigtuvės“ su lietuviszkomis dainomis ir szokiais.

Isz Lietuvos.

— Persekiojimas kunigų Merkinės džiakonystės (Trakų pav.). Szį pavasarią vyskupas padarė didžią lietuviams skriaudą, atimdamas nuo jų kunigus lietuvius (Czelkį išz Butrimonių, Racevyczių išz Nemajunų, Pauksztį išz Punės). Mat, mus dvasiszka vyresnybė nor įvesti lenkiszką kalbą per bažnyczios duris. Prie minavotų iszkeltų kunigų prigulėjo ir Jiezno klebonas kun. M. Masiulis. Kiti buvo jau iszskraustę, tik klebonas Jiezno dar kol kas sėdėjo ant senos vietos, kaip atsitiko isztrėmimas vyskupo Zve ravycziaus į Tverių ir todėl kun. M. buvo pasilikęs. Bet neseniai ant rėdytojo vyskupystės liko užtvirtintas klebonas Auszros — Vartų Vilniuje, kun. Pranckevyczius, kuris apreiszkę, kad vyskupo Zv. paliepmų neatszauksias, todėl ir kun. Masiulis turjs persikelti į Butvydžius (Vilniaus pav.) — biedną, lenkiszka — baltgudiszką parapiją. Yra tai dviguba bausmė: parapija biednesnė ir lenkiszka, kas kunigui lietuviui yra didžiausia koronė. Teip nubausti liko kunigai „litvomanai“, už niekinimą lenkiszko liežuvio (za poniewieranie poskiego języka — žodžiai vyskupo Zv.) tai yra, už tai: kad lietuviszkose parapijose ne įvesdinėjo lenkystės ir su lietuviams sznekėjo lietuviszka ir tuo buvo pavojingi įvykdinimui siekių musų dvasiszkių lenkintojų... Auklėjimas tikybos, o ne platinimas lenkystės tur but, re gis, siekiu kunigijos!...

Gerulis.

Suodžiai, Naumiesczio pa-

rapijos. Pabaigoje rugsėjo mėnesio Suodzių Malekis nusiszovė, kaip sako žmonės, tyezia, nes apsziojo reyolverio vamsdį ir szovė; kulka per pakauszį iszllindo, ir po kelių valandų numirė, kunigai neleido nė ant kapinių palaidoti. Malekis žmogelis buvo ukininkas, didelis girtuoklis, jo ar kleliai džiaugiasi jam nuknėsus, nes daug jie dėl jo girtybės privargo.

Sintautai. Sintautų mokintojas (uczitelius) gavo nuo žmogaus Szilerio gerai kailį iszvasziuoti. O sztai dėl ko: atėjo į karczią Szileris ir mokintojas, ir abudu praszė degtinės; szinkorius abiem sykiu negalėjo paduoti, ir Szileriui pirmiaus padavė, tai mokintojas supyko ir pasakė: „ar tai dar ir fliukui reikia degtinės?“ — Tada Szileris su savo gumbine lasda pradėjo dailinti mokintojui kailį, ir teip iszdailino, kad tas, vos po kelių dienų atgijęs, padavė Szilerį į sudą. Tai koks iszmingas Sintautų mokintojas.

Rudžiai. Rugsėjo 5, netoli Grizskabudžio paėmė su knygomis Szakių szmekeriai Rudzių Baltrinį, kuris į girią važiavo. Atėmė nuo žmogaus tavorą, vežimą, arklius, ir dar 190 rub. bausmės užraszė; gerai pakankinę, paleido. Vis tai, kaip matyt, yra biaurumas žmonių paczių lietuvių, ir il gamas jų liežuvių, kurie neiszsitenka burnoje, bet jieszko deguto, kad butų galima įkiszti; kada liežuvį įkiszta į degutą, tada žmogų suėda, ir užkerta kelią viskam, kas tik turi per meszkino nasrus į Lietuvą eiti. Liudna, liudna, kad lietuviams vienas kitą edasi, kad nėra meilės, nė vienybės, tai dėlto teip dedasi.

Pranckabudyje, Naum. par. 6 dieną spalio nuėjo iszsigerti degtinės keletas pažista-

mų vyrų (Pranckabudyje yra monopolė). Tę juos begeriant užtiko Sintautų žemsargiai ir praszė duot sznapso; tiems atsisakius, pradėjo laukan vyti. Tie vyrai, iszėję laukan, vėl sav girksznojo. Tada žemsargiai jau išz tikrosios prisikabino ir pradėjo vyrus stumdyti, neva varydami namon. Tiems vyrams pasiprieszinus, pradėjo duot į kailį ir vienam galvą perkirto, išz kitų peilius atiminėjo. Žinoma, kad dabar tie žemsargiai paduos į sudą tuos vyrus, nes žemsargių neteisybė visada iszeina ant teisybės. „Varnas varnui akies nekerta“.

Iauruks.

Vilnius. Caras vėl davė Lietuvai generol-gubernatorių: jis, turbut, mislyja, kad prasti gubernatoriai permažai baimės įvaro gyventojams. Taigi ant Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų paskirtas generol-gubernatorium kuni gaiksztis Sviatopolk-Mirskij, buvęs iksziol vyriausiu žandru. Carai žino, ką daro: jie duoda Lietuvai išz meilės arba koricus, kaip Muravjev ir Wahl, arba žandarus, kaip Orževskij ir Sviatopolk-Mirskij, arba tamsius obrusienijos fanatikus, kaip Kachanov.

Gubernatoriais Lietuvoje dabar yra toki: Vilniuje — grovas Palen, Kaune-Vataci, Gardine-Stolipin, Suvalkuose — Arcimowicz.

Broliai—lietuviai!

Pagal sziometinį nusprendimą Maskolių valdžios, daugybė lietuvių tapo sunkiai nubausti: vieni pasodinti į kalėjimą, kiti iszsiųsti į Gudiją; tarp jų yra keletas iszvarytų į Viatkos guberniją ir į Rytinę Siberiją. Sunkus likimas tų žmonių, skaudi ateitis jų laukia, apart to ką jie perken-tė iki sziai dienai. Pastatytas valdžios nežmoniszskose sąlygose, negalėdamas užsidirbt

kąsnį duonos, žmogus susinakina ir ant kuno ir ant dvasios. Broliszka pagelba butinai reikalinga ir tai kuonuo greičiausiai.

Ypatingai reikia apversti atydą ant tų, kurie uždaryti kalėjime. Jie negali pasiskųsti, papasakoti kitiems savo vargą, negali sžauktis pagelbos, o kada nieks neatsiszausia, pradeda mislyti, jog visi apleido, užmiršo, negodoja darbo, padėto ant labo tėvynės. Prasideda vidurinis susigrauzimas žmogaus, kuris drauge su kitomis rusziomis aplinkybėms kalėjimo parbaigia žmogaus sveikatą.

Antroje eilėj' stovi tie, kurie, tankiausiai atsėdėję metus arba dvejus kalėjime, išsiųsti į Viatkos guberniją arba į Sibiriją. Toks išsiųstasis priverstas yra gyventi tarpe neprijaucziančių sav žmonių, o liuosybę turi ant tiek mažą, jog negali nė ant žingsnio atsitraukti išz paskirtos jam vietos, negali dirbti jokį darbą, kur galėtų susitikti su žmonėmis. Tokiu budu, persekiojamas ant kiekvieno žingsnio policijos, žmogus priverstas yra dalinti savo sunkų gyvenimą su tokiais pat išsiųstais ir tokiais pat sunaikintais, ligotais žmonėmis, kaip ir jis pats. Pasekmės tokio gyvenimo yra baisios.

Treczią vietą užima tie, kurie gali pasirinkti sav vietą Maskolijoje, tik, žinoma, atiduoti po prieziura policijos ir turi labai susiaurintas tiesas. Jų padėjimas gerėsnis tik tuo, jog turėdami tiesą pasirinkti sav vietą, greičiausiai gali susijieszkoti sziokj-tokį uždarbį, bet visados išzpradzių turi pameszti daug vargo.

Reikia prie to viso dadėti, jog daugumas išz kankintinių turi paczias, vaikus, pasenusius tėvus, likusius be kąsnio duonos, ir jus lengvai galėsit suprasti visą sunkumą padėjimo.

Lietuvi! Jei tav rupi nors kiek gyvastis tų kankintinių, jei tavo szirdis atsiliepia ant sopulių tavo brolių, — skubinkis nors su taja mažytėle pagelba, kurią tu jam gali atneszti. Kiekviens tavo duotas graszis užlaikys dalelę gyvasties žmogaus, sustiprįs jį ant dvasios, kadangi jis jausis neapleistu varge, girdės taksėjimą broliszkos szirdies ir neužmirsz savo ryszio su tėvyne.

P. Matulaitis.

Szelpkime kankintinius!

Amerikos lietuviai gana jautriai atsiliepia ant visokių tautiszkių ir visuomeniszkių reikalų; tas liudyja, kad geroji mūsų draugijos dvasia gyva ir bus gyva, ir tobulis, ir atliks dar ne vieną prakilnų darbą. Vienog, pripažinus tuos nuopelnus, reikia pasakyti, kad viename dalyke mes apsileidome ir apsileidome nedovanotinai. Mes užmirsztame tuos savo brolius, kurie viską sukrovė ant tautos aukuro: jaunystę, ateities viltis, sveikatą, liuosybę ir paczią gyvastį. Mes užmirsztame tuos dvasios karzygius, kurie savo kanczionimis taiso tautai kelią į laimingesnę ateitį.

Kalbame apie kankintinius už liuovystę. „Vienybės“ skaitytojais žino, kiek yra neseniai apkaltų, iztremtų ir išzsklaidytų po Rusijos gilumas. Baisus iztremtinių, o ypacz kalinių, padėjimas! Perskaitykit išz pereito numerio straipsnius: „Isz-po sziaudinio stogo“ ir „Kankintinio laiszkas“, o teippat kankintinio p. P. Matulaiczio atsiliepiamą sziamę numeryje po užgalviu „Broliai-lietuviai!“ Tie straipsniai aiszkiaiai parodo sunkius kankintinių vargus. O kiek yra dar nežinomų aukų, kurios tyli ir tylėdamos kenczia!

Paszelpa kankintiniams reikalinga ir suteikti ją — yra

szventa mūsų priderystė. Greita szelpimo besimokinanczios jaunumenės, mes neturime dabar svarbesnės užduoties, kaip szelpimas kankintinių. Rinkimą aukų kankintiniams reikia pastatyti ant tvirtesnių pamatų, negu buvo iksziol. Reikia atsiminti, kad rusiszkas despotas, prarijęs tiek aukų, nesnaudžia: kas gali žinoti, ar rytoj neapkęs arba neiszstremsdar 30, dar 100 arba 200 lietuvių? Dėlto turėtų būti isteigtas, teip sakant, neiszsemiamas kankintinių izdas, kuriame visada būtų tula suma pinigų, nepavesta tekantiems reikalams, bet paskirta ypatingiems atsitikimams.

Bandykime srinkti tiek, kad užganėdinus tekanczius reikalavimus, pasiliktų dar kiek-nors neiszsekamam izdui. Szelpdami kankintinius, mes tik atgrąziname jiems mažą dalį skolos, kurią esame jiems kalti.

Rinkimas aukų ant kankintinių neturi niekur ir niekad pasiliauti; idant teip izstikrų jų būtų, pridera liuoviszkos kolionijoms iszrinkti ant paskirto laiko tamtikrus kolektočius, kurie turėtų tiesą visur ir visada rinkti aukas. Nė vienas susirinkimas, nė vienas apvaikszcziuojimas neturi užsibaigti be to, kad tamtyczia paskirti kolektočiai ne paragintų publiką prie aukų ant kankintinių. Tokiu tik budu mes galėsime atlikti svarbiausią mūsų priderystę.

Tame dalyke liuoviszkos kolionijos teeina lenkty: bus tai garbingos lenktynės!

Didysis straikas.

Komisija, paskirta isztyrimui darbo sąlygų anglies kasyklėse, pabaigė jau apziurėjimą kasyklių ant vietos; 14 d. lapkriczio komisijonieriai vėl susiriuks ir perkratys visą surinktą medegą, o teip-pat kompanijų ir unijos perstaty-

mus. Abi pusės, žinoma, stengiasi perstatyti dalykų padėjimą sav ant naudos. Isz to kilns nemažai gincų, kuriuos reiks sutaikyt.

Tarp sudo sąnarių (jų septyni, nes vėliaus įgijo sąnarystę ir Carrol D. Wright, darbo komisijonierius) iksziol nesutikimų nebuvo. Visi jie patys leisdavosi į kasykles, kur atitkdavo visai netikėtas sąlygas. Teip, tulose gengvėse reikia dirbti stovint vandenyje, kurs niekad nenuseka; atitikta gengves trijų pėdų augszcziio, kurs žmogus dvilinkas turi vaikszczioti, o dirbti gulsczias; daugelyje vietų paramai, rąstai ir stulpai vos tik laikosi; tulose kasyklėje nuo seniai renkasi gazai, vienog tų dirba; lankytojai turėjo pasiimti saugias lemputes.

Komisijos sąnariai teipjan norėjo apziurėti angliakasių gyvenimus, ypacz paszaliniuose kaimeliuose. Bet sudzia Gray priesztaravo tam, sakydamas, kad sudzios atlankytų tik tokius darbininkų namus, kur juos praszytų; o szejp lįsti, girdi, nepritinka. Žinoma, vargdienėliai nepraszė tokių augsztų sveczių į savo lusznas ir bakužes; dėlto komisijai neteko matyti nė vieno pavargėlių urvo.

Sudzios ep'ankė tik vieną gyvenimą, kur juos pakvietė kasyklės bosai. Rado dailius namukus isz keturių kambarių ir virtuvės; sienos buvo pagrozintos popieromis isz Bruxelles, grindys iszklotos dailiais kaurais; kampe stovėjo vargonėliai, ant sienų kabėjo keturi paveikslai; samdos reikėjo mokėti už tą gyvenimą \$5,75. Ponai sudzios tik dziaugėsi, kad darbininkai teip graziai gyvena ir mislyjo, kad visi straikavo tik per iszdykumą. Bet czia distrikto prezidentas Duffy paklausė mainierio paczios:

— Ar jus giminiuojatės su kasyklės superintendentu Wil-

lmot?

— Teip, jis mano szvogeris.

— O ar ne giminė jums formanas Willmot senasis?

— Teip, jis mano vuoszvis.

Bosai ir sudžios nuleido nosis, it muse kandę.

Kaip augszcziaus minėta, komisija pradės svarstymą visų klausimų nuo 14 lapkričio. Unijos prez. J. Mitchell padavė komisijai visus angliakasių reikalavimus, paremtus ant nutarimų, priimtų Shamokino konvencijoje 18-24 kovo 1902m.

Pirma. Pakėlimas mokesčių ant 20 procentų, sulyginant su mokėta 1901 m.

Tas reikalavimas paremtas ant tokių priežasčių:

1. dabarnyksztė mokestis yra daug žemesnė, negu minksztose anglyse už tą patį darbą;

2. dabartinė mokestis yra žemesnė, negu kituose užsiėmimuose, reikalaujanciuose tokio pat gabumo ir stropumo;

3. vidutinis uždarbis ant metų kietose anglyse yra daug žemesnis, negu minksztose anglyse už tokį pat darbą;

4. vidutinis uždarbis ant metų kietose anglyse yra daug žemesnis, negu kituose užsiėmimuose, kurie reikalauja tokio pat stropumo ir gabumo;

5. mokestys kietose anglyse neatpildo darbininkui už tą pavojų, kuriame jis dirba; už tas blogas sąlygas, kurios gimdo ligas; už tankesnius, negu kitur, mirties priepuolius ir sutrumpinimą darbininkų gyvasties;

6. metinio angliakasių uždarbio neužtenka tokiam pragyvenimui, kuris pritinka Amerikos valstiečiams:

7. gyvenimo kasztai pasididino ir negalima nors vidutiniai iszgyventi už dabartinę mokestį; darbininkai ne vien nieko negauna isz pakilusios szalies gerovės, bet jų padėjimas eina vis blogyn;

8. angliakasių mokestys yra

tokios žemos, jog jie priversti siuntinėti savo vaikus į brėkerius arba dirbtuves, vietoje kad jie būtų užlaikomi ir mokinami isz tėvų uždarbio;

9. mokestys yra žemesnės negu teisingai prigulėtų szios szakos darbininkams.

Antra. Numuszimas darbo valandų ant 20 procentų, nemazinant uždarbio, visiems darbininkams, apmokamiems už valandą, už dieną ar už savaitę.

Priežastys szitam reikalavimui tos paczios, kurios iszguldytos augszcziaus; be to dar priduriame:

10. deszimtvalandė darbo diena kenkia sveikatai, naikina gyvastį ir pajiegas, ardo darbininko gyvenimą;

11. trumpesnis darbas pagerina kuniszkas, protiszkas ir doriszkas darbininko sąlygas;

12. trumpesnis darbas yra spartesnis ir naszesnis;

13. visokis organizuotas darbas, produkcija, pati valstija linksta prie trumpesnio darbo laiko;

14. asztuonvalandė darbo diena yra gana ilga, idant darbininkas atliktų darbą ant savo ir visų naudos.

Trecia. Įvedimas tokio davado, kad anglis turi būti sveriamas ir apmokamas pagal tai, kiek sveria; mažiausia prekė už legaliszką toną, sveriančią 2240 svarų, turi būti 60 centų; skirtumai yvairiose kasyklėse turi būti sulyginti.

Szitas reikalavimas paremtas ant tokių priežasčių:

1. apskaitymas anglies pagal legaliszką toną yra vienatinis tikras ir teisingas budas apskaitymo darbininko uždarbio;

2. kompanijos pardavinėja ir važioja anglį, skaitydamos visada legaliszką toną po 2240 svarų;

3. perdidelės tonos buvo isz pradžių įvestos, idant kompanijoms būtų atlyginta už ma-

žiaus sveriančią anglį, kurią kompanijos atmesdavo; bet dabar ir toji anglis yra sunaudojama ir pardavinėjama; todėl nėra dabar reikalo vartoti kitokią, kaip tik legaliszką toną;

4. įvedimas tokio davado praszalintų isz abiejų pusių, kaip darbininkų, teip ir kompanijų, piktumą, neužsitikėjimą ir pavydą; tada isznyktų nesutikimai, o kas svarbiausia — kasyklių vyresniejie negalėtų vienam būti geresniu, o kitam blogesniu;

5. permaina senojo davado iszdildytų neužganėdinamą tarp darbininkų;

6. jei būtų sutarimas tarp suvienytųjų kalnakasių ir kompanijų dalyke mokesčių, darbo sąlygų ir pavedimo gincų teisingam sudui, — tai ant toliaus nė straikai, nė stabdymas kasyklių nebutų reikalingi.

Parėmimui paskutinio punkto paduodame tokias nuomones.

1. Darbininkai negali būti priverčiami — daryti, kiekvienas skyrium — sutarimus arba kontraktus; jie turi tiesą sutverti savo organizaciją ir iszrinkti agentus ir perdėtinus, kokius nori, jei jie iszranda, jog tai naudingiaus jų reikalams.

2. Iszriszimas gincų tarp darbdavių ir darbininkų dalyke sudavadyjimo darbo ir mokesčių perdarbininkų organizacijas yra paprastas budas minksztose anglyse ir kietose didelėse pramonės szakose; toks budas praszalinimo skundų atgabena daug naudos ir atliepia gadynės dvasiai.

3. Darbininkai, susirisę į uniją, užlaiko geresnį davadą; jie, jausdamiesi kruvoje stipresni, sutveria sav geresnes kuniszkas, doriszkas ir protiszkas sąlygas.

4. Patyrimas rodo, jog sutarimo arba sutaikymo budas yra geriausiu keliu, kaip praszalinti skundus ir gincus, ki-

lusius tarp darbdavių ir darbininkų net placziose pramonės szakose; sutaikymo arba sutarimo metodas yra vienatinis kelias, kuriuo santykius tarp savininkų ir samdininkų kietoje anglyje galima pastatyti ant teisingų ir tvirtų pamatų”.

Toki yra unijos reikalavimai; kompanijos, suprantama, paduoda prieszingus darodus.

Žvilgis atgal.

Kapitalistiszkio raugo laikraszcziai (o Amerikos laikraszczbeiveik visi bernauja kapitalistams) pasiskubino apgarsinti svietui, kokias baisybes neva yra pridarę didysis angliakasių straikas. Mėnesinis laikrasztis „Current History” lapkričio numeryje garsina, jog nuo pradžios straiko (12 gegužio) iki 29 rugsėjo, dėl straiko priežasties, buvę toki atsitikimai:

Užmuszta 14 žmonių; sužeista 42; szaudyta isz pasalų 16 sykių; uapuilimų buta 67; norėta savo sudu nubausti 1 atsitikime; iszgriauta dinamitu 12 namų; sdeginta 3 namai, 10 szejp triobų ir 3 plautuvės; paleista su liepsna 2 užtvarai; maisztų buta 69; mėginta dinamitu iszkelti 6 aptvarus; bandyta dinamitu iszardyti gelezinkelį 1 sykį, o gelezinkelių tiltus 4 syk; sustabdyta 5 gelezinkeltrukai; gelezinkeliai pagadinti 6 vietose, o bandyta pagadinti 9 vietose; užpulta ant trukių 7 syk; vaikai užstraikavo 14 mokslaviečių.

Peržiurėjus tokią atskaitą, gali isztikrųjų rodytis, jog straikieriai žmogžudziavo, ar dė, degino, naikino viską aplinkui ir kėlė nepabaigtus maisztus (isz viso net 69). Pagal kapitalistų tvirtinimus, visur kalti straikieriai ir visur jie pasirodė kaipo „galvažudziai, maisztininkai, anarchistai” (G. F. Baero žodžiai).

Vienog, arežiaus įsitėmyjus, dalykai stovi visai kiteip. Sztai paimkime skaitlių užmusztųjų: kapitalistų atskaita tvirtina, kad jų 14; tuotarpu pagal darbininkų unijos žinias, užmusztųjų buvo tik 7. Pažiūrėsime, kas ir kaip tuos žmones užmuszė.

Kapitalistų pasamdytas szerifo deputatas perszovė padorų straikierį Patr. Sharp'ą be jokios priezasties; skebsas Sweeney perszovė tykų ir ramų straikierį lenką Gołaną, grįžtantį su dukteraite namon; milicijonieris Wadsworth perszovė straikierį Durhamą, ėjusį atvira gatve, kur daug žmonių vaikszezioja. Tai tris žmogžudystės. Dviejuose atsitikimuose kompanijų valkatos, teip vadinami „coal policemen“, užėjus kokiam paszėlimui, perszovė viens kitą. Szesztas atsitikimas tai Shenandoah'e: kada szerifo deputatas Beddall ėmė be reikalo szaudyti į žmones ir minia pradėjo dukti, atbėgo, neszdamas policijai ginklus, Jos. Beddall. Įnirszė žmonės parmuszė jį ant žemės su visais jo revolveriais ir kulkomis; nelaimingu budu jis tapo užgrustas ant smert. Vienam tik atsitikime straikieriai prasikalto, kada nepažinę naktį szvo draugo, teip-gi straikierio, sužeidė jį mirtinai.

Ė nus visokius sužeidimus, kurių kapitalistų atskaita paduoda net 42, užtinkame pirmutinius tokius atsitikimus: ties pacziu Plymouth pastatytas kasyklės žardyje anglies policmonas įleido kulką mažam vaikui, kurs knisosi smiltyse atstume 30 pėdų nuo kasyklės užtvaro; kitur milicijonieris sujodė arkliu moteriszkę su kudikiu; miestelyj Duryea kompanijų valkatos, szaudydami be jokios priezasties, perszovė koją lietuviui Urevy'cziai, ramiai sėdėjusiam szalia kelio. Buvo ir tokis atsitikimas, kad kompanijų valkata (anglies policmonas), beknai binėdamas duotą jam szaudyk-

lę, pats sav įvarė kulką. Dar keistesnis toks atsitikimas: į kasyklės bosą ir kitą skebaujantį darbininką buvo paleisti szuvia; kompanija žadėjo augsztą užmokestį už nurodymą straikierio, kurs szaudė į bosą; greit iszsziaiszokino, kad szaudė į bosą kompanijų valkata Dec ker.

Padegimai namų ir triobų, ardyimas ir dinamitavimas gyvenimų, tiltų ir geležinkelių—vis tai pramanytos pasakos. Vienoje vietoje žaibas uždegė plautuvę—tai buvo daug riksmo kad tai straikieriai buvo padarę. Jei kur ir atsitikdavo ardyimas ir dinamitavimas, tai netokioje baisioje formoje, kaip laikraszcziai perstato; paprastam laike vaikai tankiai įtaisotokį „dinamitavimą“ ir visi tai laiko už vaikų loszį.

„Maisztais“ skaitomi toki atsitikimai, kada szerifo deputatai ir valkatos užeidavo kur žmonių pulką ir tankiausiai budami girti, pakeldavo ermyderį.

Baigiant szitą perzvalgą, butinai pridera užzymėt du atsitikimu.

Kariszkų generolų pažvilgiai į straiką ir darbininkus jau mums žinomi: gen. Gobin atvirai pripažįsta, kad sumanesnius straiko vadovus jis norėjo „siųsti į dangų“. Kitas gen. Miller iszkėlė į sergeant'us prastą kareivį Wadsworth'ą už tai, kad tasai „stropiai pildė savo priderystes“, tai yra: nuszovė ant smert straikierį Durham'ą, kuris ėjo sav ramiai viduriu gatvės. Užmuszti žmogų, kuris tik truputį pasiprieszino kapitalistams,—tai yra nuopelnas generolų akyse.

Saduose nuomonė ne kito kia. Plymouth'e atsitiko, kad keletas jaunų vaikinių (anglų) susiejime susiginczijo dėl straiko klausymų; jiems skirstantės namon, vienas isz tų vaikinių pasivijo savo draugą, buk pažeidusį jį, ir užbadė jį peiliu teip, jog tas netrukus numirė.

Kaltininką suėmė ir rengėsi sunkiai apsudyti, ant ko jis isztikrųjų buvo užsipelnęs. Bet kas-gi? Sude iszsziaiszokino, jog numirėlis pasakė: „kas tarnauja milicijoj, vis tiek ką skebauja!“ O kaltininkas buvo milicijonieris ir sude teisinosi, kad jis užmuszė savo sėbrą, gindamas milicijos „garbę“. Sudas paliuosavo žmogžudį nuo visokio atsakymo.

Darbo istorija.

Dr. J. T. Želvienė.

(Žiur. 45 num.)

Pirmiejie vaisiai laisvos industrijos, žinoma, buvo piktesnis darbininkų padėjimas, negu pirma praszalinus apgynimą visokį savęs, o valdziai nedaleidziant tverti kitokio apgynimo priesz isznaudojimą. Blogumas naujosios sistemos pirmiausiai ir skaudziai apsireiszė Anglijoje, nes tų pirmiausiai naudotis ėmė maszinomis, užvaduojančiomis žmonių triusą. Kapitalas, su darbininkais nieko bendro neturėdamas, griebėsi isznaudoti naujai įgytą spēką visokiais budais. Pabrikų savininkai isznaudodavo iki augszcziausiam laipsniui darbininkus, kurie, gali sakyti, su rankomis ir kojomis tapo jiems pavesti. Darbininkų padėjimas pramonės apygardose ir kasyklėse pabaigoje 18-to amžiaus ir pirmoje pusėje 19-to Anglijoje buvo baises be galo. Vienas žvilgis į jų gyvenimą uždega kraują gyslose, kad tokios baisybės galėjo vieszėti teip vadinamoje krikszczioniszkoje szalyje. Rodėsi, darbininkai nugrimsią į piktesnį ir baugesnį padėjimą, negu jų pratėviai,—taigi į pikeziausią vergijos stovį, kur ponai neturėjo kitų užduoczių, kaip tik naudotis savo tiesėmis ir privilegijomis.

Vienog, darbininkai, neatkeldami viso to barbarizmo, pradėjo, bent kaip iszgalėjo prieszintis. Atvirai susivie-

nyti negalėjo, kadangi geležinė įstatymų ranka tuoj sulaukė; nėjokio užtarėjo, nė pasiuntinio neturėjo nėjokio legislatoroje (įstatymdarių bute). Politiszki ekonomai tos gadynės, po kapitalistų įtekme, iszvadziojo, kad valdzia negali nieko padaryti, dar labiau neapsunkindama darbininko padėjimo, ir darodinėdami; kad tautos gerovė remiasi ant sutaupojimo kapitalo, kad žmonės nekraus lobių, jeigu nesulauks gerų palukų isz pinigų, ir kad atimant kapitalo spēką, sumažintume jo užpelną ir jis, žinoma, lobių nerinks; tokiu budu szalis nueisiant į pragaiszį.

Yvairus pragumai, iszmislyti palengvinimui triuso, daleido vietoje vyrų, kurie neduodavo mažinti algas, samdyti moteris, o galiausiai, kad nė vyrai, nė moters neiszskėsdavo, tai mažus vaikus samdydavo. Tokiu budu vyrų, moterų ir vaikų padėjimas ėjo vis blogyn.

Žinoma, pasekmės tokio padėjimo buvo: tankus užpuolimai kaip ant ypatų, teip ir ant savasties: iszbadėję, pusiau patrakę žmonės neturėjo kitokio pragumo gauti maistą; policija neįstengė suvaldyti jų ir juo tolyn, juo tankiaus tokios piktadėjystes atsitikdavo, nes tie žmonės jokio legaliszko kelio neturėjo, kuriuo butų galėję parodyti savo skriaudas.

Iszmintingi žmonės tame visame matė neiszkenziamą stovį reikalų ir nurodė, kad szitą reikia veikti, idant žmonių buvis butų pagerintas.

Jokis atsiszaukimas į sudą ir jo priderystes neturėjo neteisingų sudzių akyse svarbos; niekas, apart revoliucijos ir zudymo gyvasties ir savasties, neturėjo galybės atkreipti Anglijos parlamento atydą ant szio klausymo; o kartą ir pradėjus jį svarstyti, tai lėtu trukdomu žingsniu viskas ėjo; tas darbas ėjo daug lėcziaus, negu ansai spartumas, kurs nuvedė žmo-

nes į vergiją.

Galiop Anglijoje tapo įvesti įstatymai, kurių siekis — apginti silpnesnius darbininkų luomos sąnarius, taigi moteris ir vaikus, užvedant sveikas, saugias darbo sąlygas. Visi tie įstatymai vadinami „pabrikų tiesomis“; juos sekė ir kitos Europos vieszpatystės.

Kiti iš tų įstatymų įstengė apginti darbininką nuo samdytojo godumo; tapo atsiekta: idant butų pinigais, o ne tavoru už darbą mokama; idant paskirtam laike algas mokėtų; idant įstatymai neverstų darbininko, kaip ir kur jis algą turi praleisti. Vel kiti įstatymai davė tiesas susitverti darbo unijoms, idant pagerintų abelną darbininkų buvį. Užvedė pacztinę banką, kur žmonės galėjo pasidėti perteklių pinigų, gavo tiesas įsteigti budavojimo draugystes ant akcijų, užvesdinti bendroves ir tt. Tulos iš kitų szalių dar toliaus nužengė, kaip tai Vokietija ir Szveicarija, kurios apsaugojo darbininko gyvastį, įsteigdamos draugystes, kurios szelpia darbininką, atsitikus ligai ir nelaimėi.

Pereitas szimtmetis davė tokias abelnas tiesas balsavimo, kad jeigu darbininkai tik naudotųsi taja proga, tai turėtų užtektinai savo apginėjų visoje vieszpatysčių rodose, bent vakarinėje Europos dalyje. Jeigu darbininkai mažai turi savo pasiuntinių vieszpatysčių rodose, tai jų paczių kaltė. Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, Prancuzijoje, Anglijoje — visur turi darbininkai lygų balsą su kiekvienu turincium. Visų įstatymų, priimtų arba teisingiaus iszkovotų pagerinimui darbininkų buvio, negalima minėti, vienog tulus iš jų negalima apieisti. Vienas iš svarbiausių yra, kad nebutų mokėta žmogui reikmenimis algą, bet stacziai pinigais. Primta 1831m. Anglijoj ilga eilė tų įstatymų

turėjo už siekį iszliuosavimą darbininko iš pinigiszkos, kaip ir moraliszkos verguvs. Vienog, kad toki įstatymai tapo užvesti, tai tiktai tų buvo pildomi, kur darbininkų unijos buvo gana tvirtos, idant įvykintų juos. Vokietijoje jos silpnos, o Prancuzijoje nėra jų visai.

1802 metuose pirmutiniai pabrikų įstatymai tapo iszleisti dėl szitokios priezasties: Manchesterio aplinkėje kilo baisi epidemija tarpe vaikų dėl persidirbimo ir prasto maisto. Tie vaikai budavo pavargėliai, kuriuos tamtikri pasiuntiniai surinkdavo sodžiuose, kaimuose ir tt. pietinėje dalyje vieszpatystės, o gabendavo į sziaurinę dalį, kur buvo pabrikų apygardė; juos pristatydavo prie darbo, kur begalines valandas dirbdavo, prasziausiu valgiu maitinami. Tų įstatymų visi turėjo laikytis, kurie turėjo bent tris mokintinius arba 20 kitokių darbininkų. Sienas dirbtuvės turėjo iszkalčiuoti, langų turėjo užtektinai įdėti ir mokintiniams turėjo pagaminti dvi eiles drabužių, po vienus naujus kasmė; 12 valandų dirbti, tik uždraudė nuo 9 vakaro sulyg 6-tai ryto dirbti. Tie įstatymai lytėjo vien mokintinius, o nekliudė aplink gyvenanczių szeimynų vaikų. 1819 met. jau uždraudė darbą audimo dirbtuvėse vaikams, neturintiems 9 metų amžiaus, o ypatos tarp 9 ir 16 metų tegalėdavo dirbti neilgiaus per 12 valandų ant dienos. 1825 met. įvedė dalį subatos dienos szvęsti. 1831 met. naktimis darbą audimo dirbtuvėse uždraudė ypatoms tarp 9 ir 21 metų amžiaus, ir 12 valandų darbą szikiomis dienomis, o 9 subatomis toms ypatoms, kurios neturi 18 metų amžio. 1833 m. szitie įstatymai tapo įvesti visokiose dirbtuvėse, kur tik mechaniszka maszinos pajiega dirbo; vienog, naktinį darbą dalėdo

ypatoms, turinczioms 18 metų amž., taigi 69 valandas darbo per sąvaitę, pusantros valandos ant dienos maistą suvalgyti ir tik nuo 9 metų kudikius priimti dirbti.

Palengva užvedė neįleisti į darbus vaikų, neturinczių 11, 12 ir 13 metų ir sutrumpino valandas darbo nuo 12 ant 9 arba 48 ant sąvaitės. Reguliariszkas pailsys jaunuomenėi; daktarų paliudijimai reikalaujami pirm priimant į darbą; pabrikų inspektoriai valdžios skiriami; priverstinas vaikams lankymas mokslainės, kurie ne ilgiaus per 48 valandas ant sąvaitės dirba. Tas tvėrė 11 metų; paskui iszleido įstatymą, pagerinantį priežiurą pabrikų: apsaugoti jaunuomenę, verpianczią szlapius verpalus; apsaugoti vaikus nuo nelaimingų atsitikimų; apsaugojimas maszinų; isztyrimas ir atlyginimas už nelaimės. Vaikams daleista dirbti nuo 8 metų amžiaus; darbo valandos sutrumpintos ant 6½ arba 7 kasdieną arba 10 valandų pradieniu. Moters po lygiais su vaikais įstatymais buvo paskirtos. Valgio valandos prasidėdavo pusiauaszuntą ryte ir vakare. Sekancziuose metuos drukuotojai audimų teip pat tapo paskirti po globa szių įstatymų. 1847 met. tapo įkūnytas 10 valandų dieninis darbas jauniems, neturintiems 18 metų, ir moterims; taigi dirbo 58 valandas ant sąvaitės. 1850 m. darbą uždraudė visiems nuo 6 vakaro sulyg 6 ryto; subatomis liovėsi dirbė 2-trą valandą po piet: palengva į visas industrijos szakas tuos įstatymus įvedė. 1874 m. pabrikuose nedaleidžiama buvo dirbti jaunesniems per 10 metų vaikams.

1878 m. vieną aktą priėmė, kurio pirma dalis apglebia abelnus įstatymus užlaikyme pabrikų: 2) sanitariszki padavadyjimai; 2) saugumas; 3) darbas ir valgio valandos; 4)

szventės; 5) mokslas; 6) paliudijimai sveikatos; 7) nelaimės.

Darbininkams — vyrams suvirsz 18 metų amžiaus įstatymai liekti tik sanitariszki, saugumo ir algos.

1842 m. kasyklių įstatymai tapo priimti: jie uždraudė moterims ir vaikams neturint 10 metų visokį kasyklių ir laukyklų darbą. 1850 ir 1855 m. tapo įkūnyti įstatymai geresniam kasyklių perziurėjimui. Nuo 1860 m. vaikus, tik dvylikai metų sukakus, priimdavo į kasykles dirbti.

(Bus dar.)

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Lawrence, Mass. „Lietuvos Sunų Draugystės“ rupesčiu tapo czia atloszta komedija „Iszgama“. Loszikai savo roles atliko labai gerai. Burdulierės (pralo tomotinos ir Marytės) rolę loszė Katrė Szėkienė; Rugio—studento, Kajatonas Szėkys; Joniszkos—ukininko, Ambrasas Szėkys; Praloto, Augustinas Jankauckas; Marytės, Mikalina Mikoniutė; Rozalkos, Katrelė Cziriutė; Naktibaldinsko, J. Szėkys; Stagaro, Juozas Kantorius; Dudulio, Juozas Paszakarnis. Visi savo roles atliko puikiai, ypatingai K. Szėkienė visiems patiko. Szita komedija padaro didelę veikmę ant lenkbernių, teip sakant atleidžia jų kietumą. Dėlto velytina, idant lietuviai visur užsiimtų perstatymu tos komedijos.

Pagal audimų iszdarbystę, czia dirba (audzia) daugelis lietuvaiczių. Butų labai naudingų daigtu, kad czionai būtų parengtos prakalbos, kad būtų moterų kalbėtojų, kas mūsų lietuvaites paragintų prie drąsos ir darbo ant naujos tėvynės.

Lietuvių czionai yra nemenkai, bet tarp jų yra partizantizmas, nežinia nė dėlko, nė už ką. Geri užsiėmimai turėtų visiems pamėgti, bet teip

nėra. Kas užsiima skaitymais atliekamam laike, negirtuokliauja, nesimusza, tai toki yra vadinami bedieviais, turbut dėlto, kad negarbina Ragucezio, girtybės dievuko.

M. Paltanavyczia.

Baltimore, Md. Draugystė D. L. K. Keistucio, ant susirinkimo 21 Rugsėjo (korespondencija raszyta 7 d. lapkričio. Red.), apsvarečiusi Pennsylvanijos kalnakasių straiką, vienbalsiai nutarė paaukauti \$25,00 paszelpai. Priegtam draugystė iszrinko porą vyrų, kurie surinko dar \$18,10, kas tapo iszsiųsta ant vardo centr. kasieriaus Wilsono Indianapolis, Ind.

Sekr. *J. Kaszinskas.*

Waterbury, Conn. Vietinė socialistų-laisvamanių kuopa parengė 15 spalio vakarą su prakalbotomis, dainomis ir deklamacijomis; klausytojai buvo viskuo užganėdinti, ypacz jaunų merginų dainomis ir deklamacijomis. Atlikusius po iszmokesczių pinigus kuopa paskirstė sziteip: \$3 parėmimui socialistų partijos, \$2 kankintinių naudai ir \$3 szelpimui besimokinanczios jaunumenės; aukos nusiųstos kartu su T. M. Dr. pinigais.

Kuopos sekretorius
S. Senkus.

Union City, Conn. 21 spalio isz ryto velionies Igno J. Griesziaus kunas tapo perkeltas į gražesnę vietą ant pusbrolių Jurgio, Jono ir Mateuszo Verbylų loto: mat, pp. Verbylai, mylėdami velionį, nuspirkto ant tų pat kapinių lotą, kad draugėje palaidotais taptų.

So. Boston, Mass. So. Bostono lietuviai kas diena daugiaus pradeda suprasti savo reikalus. Draugystė Lietuvių Ukėsų užmanė statyti savo lietuviszką namą, kurio lyg sziol neturime: samdėme ir samdo-

me, mokėdami dideles randas ir visada mums namų reik. Prie to reikalo ragino prisidėti ir draugystėm Vytauto ir Kazimiero, bet nesusitaikė; tai ant toliaus liekasi darbuotis S. B. L. Ukėsų draugystei vienai. So. Bostono lietuviai apszciai paaukavo suszelpimui badą kenczianczių angliakasių, butent: draug. szv. Kazimiero \$10, Vytauto \$15, nuo pavienių Dr. Kazimiero surinko \$3 su centais, dr. Vytauto 25,68c. ir po kriauczių szopas surinkta apie \$24; tokiu budu So. Bostono lietuviai aukavo apie \$78.

N. Gendrolis.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Torrington, Conn. T. M. D. kuopa susirinkime 2 dieną lapkričio padarė sziuos įnesimus. Ant virszininkų: prez. J. Tareila isz Waterbury, Conn., sekr. V. Martiszius, studentas Ruskino kolegijoje, Trenton, Mo., kasierium paliekame senąjį A. Olszevskį, knygininku Dr. J. T. Želviene. Į literatizką komitetą Vinčą Miszeiką Chicago, Ill.

Toliaus permainymą įstatymų 6 paragrafo pripažįstam už nepraktizšką. Jeigu mes panaikintumėm už dyką dalinimą Lietuvoje knygų, imtumėm jas pardavinėti, tai kaipgi galėtumėm vadintis „Tėvynės mylėtojais“, pavydėdami jai už dyką szviesos spindulio?

Pagal mūsų įnesimą, turi but skaitlius paskirtų knygų iszdalinimui Lietuvoje nusiųstas ir pavestas „Varpo“ ir „Ukininko“ redakcijai; mažą dalį knygų, T. M. D. iszleistų, „V.“ ir „U.“ redakcija gali parduoti Prusų Lietuvoje, bet už mažą prekę, o kitą, didesnę dalį paduoti ant to paskirtam komitetui arba knygnescziams padalinimui už dyką Didžioje Lietuvoje. Vienog, komitetui galima patart, kad tėmytų ir

neiszdalinėtų tokiems, kurie knygomis nesinaudos, ir kad dalintų beturecziams, patardami, kad perskaite duotų savo draugui, o draugas kitiems ir t.t.

Pavesti be kontrolės „Varpo“ ir „Ukininko“ redakcijai 2,000 egz. butų nepraktizska.

Kasierius, neziurint teisingumo, turi kauciją užsistatyti. Draug. butų reikalinga czarterį iszsiimti. Knygas T. M. D. reikalas butų apsergėti nuo ugnies. Pavesti centr. ir liter. komitetams, kad ypatingame reikale turėtų tiesą isz centr. kasos paskirti \$50,00 honorarium autoriams už paraszymą svarbesnių rasztų T.M.D.

Rinkti medegą istorijai T. M. D. kas tik galima ir reikalinga aceinancziam laike.

Vardan kuopos,

A. Stoczkus.

Chicago, Ill. Nedėlioje 2 d. lapkričio, vietinė T. M. Dr. kuopa turėjo savo nepaprastą susirinkimą. Pirmiausiai buvo perskaitytas isz „Vienybės“ atsiliepinimas centr. komiteto; mūsų kuopa įnesimui pertaisyti \$ 6 prieszinga: T.M.D.iszleistų rasztų negalime pavesti niekam be jokios kontrolės.

Mūsų kuopa teip gi maloni, kad spaudai rasztai butų parupinti pradiniai-populiarizski vadovėliai, isz kurių mes, darbininkai, galėtume pasimokinti, o ne toki, kaip „Geologija“ arba „Orleano mergelė“, kuriais mes negalime naudotis. Ir mūsų broliai tėvynėje laukia suprantamų knygelių.

Nuo „honorarium“ mes turim susilaikyti: szia dien yra gana rankraszczių, kurie pelyja, laukia spaudos, tai tik mes tuos renkim į spaudą.

Ant sekanczių metų į centr. komitetą skiriam sziuos tautiecius: prez. — M. Paltanavyczią isz Lawrence, Mass.; sekr. — J. Ramanaucką isz Minersville, Pa.; kasier. senąjį — A. Olszevskį isz Chicago, Ill.;

knygininku — dr. J. T. Želviene isz Plymouth, Pa.; trecziu sąnariu į liter. komitetą V. Daukszij isz Philadelphia, Pa.

Laiką tarnystos neskiriam, — tą galima palikti sziuo kart ant centr. komiteto.

Butų reikalinga sykį turėti seimą, ant kurio butų visi reikalai sutvarkinti.

Vardan kuopos,

M. J. Damijonaitis.

Baltimore, Md. T. M. D. kuopa turėjo savo susirinkimą 8 d. lapkričio, kur tapo apsvarstyta draugystės reikalai ir iszrinktas centralizskas komitetas.

Ant prez. V. Ambrozevyczią, sekr. P. Mikolainį isz Plymouth, Pa., kasier. Juozą Bindoką isz Baltimore, Md., knygiu dr. J. T. Želviene; į liter. komit. V. Daukszij ant 3 metų. Iszimti T. M. D. czarterį; kasiecius turi buti po kaucija \$500. Paliekam ir ant toliaus „Vienybė“ T. M. D. organu.

V. Kvedaras.

S. Boston, Mass. Susirinkime T. M. D. 9 lapkričio buvo apsvarstyti reikalai, kur ir nutarėme:

Į centr. komitetą: virszin. J. Tareilą, raszt. V. Martiszių, kasierium J.J. Pauksztį, nes parankiausia buti kasieriais iszleistojams, ypacz kad „Vienybė“ yra ir organu T. M. D.; knygininke dr. J. T. Želviene. Literat. komiteto sąnariu V. Daukszij. Paragrafą 6 palikti pagal senovę; pavesti komitetams iszmokėti \$50 tiems rasztininkams, kurius pripažįs vertais; knygų padirbti ant geros popieros 50 egz.; apdirbti po 5 knygas knygynei. Centr. komitetas turėtų pasirupinti apie apsergėjimą knygų. Nutarta, kad butų iszimtas czarteris dėl tvirtesnio stovio dr. Kasierius turi buti po kaucija mažiausiai nors \$500. Butų geras dalykas, kad susirinktų

kada seimas T. M. D., bet priešios dienos sąlygų, tą klausymą reikia atidėti.

Prie kuopos prisiraszė 8 nauji sąnariai.

Kuopos virszininkas,

K. M. Iubinas.

„Varpo“ redakcijai. Literatizkas T.M.D. komitetas gavo du rankraszėziu: 1) „Petro Sapnas“ be pažymėjimo autoriaus vardo ir 2) „Parduota laimė“ (dramatizšką veikalėlį) paraszytą Dviejų Moterų.

Dr. J. T. Želvienė.

N. 31 kuopa Broad Brook, Conn. užmokėjo seni:

J. Czesnulevyczia	60
J. Riszkevyczia	60
M. Juodsnukis	60
O. Szerienė	60
J. A. Szerys	60
A. V. Budininkas	60

Nauji:

J. Žekas	60
S. Szipaila	60
A. Žemaitis	60
P. Žemaicziutė	60
M. Ramanauckiutė	60
K. Sinkevycziutė	60
M. Szeszkauckas	60

N. 10 kuopa Pittston,

Pa., seni:

M. Toluba	60
J. Kazakevyczia	60

Naujas:

S. Stokys, Pana, Ill.	60
-----------------------	----

Sekretorius *A. Ilgunas.*

Ką laimėjo socialistai?

Perėjo rinkimai, kuriuose socialistų partija pirmu kart su tokiu atsidėjimu stojo į kovą su valdanciomis partijomis už politizšką ir socializšką valdžią. Suprantamas daigtas, kad didelių dalykų socialistai atsiekti szį sykį negalėjo: partija nesusiorganizavus, be agitatorių, be pinigų, be vietinių vadovų; partija, nepažįstanti suktybių laike balsavimo, ir dar pati apšukama.

Svarbumas ne tame, kiek socialistai gavo balsų, bet ta

me, kad toji partija įleido szaknis, teip sakant prigijo prie politizsko tautos kuno; respublikonai ir demokratai su nusistebėjimu ir isz dalies su baime tėmyjosi į naujai kylanczią galybę — jiems priešingą. Jei priešz dvejus ar vienerius metus būtų prasidėjęs tas judėjimas, kaip sziuosmet, tai visuomenė būtų rėkus, kad tai anarchistai, maisztininkai ir tt. Sziuosmet buvo kiteip: didelė dalis visuomenės pavedė savo simpatijas socializmui, kuris vienas žada pagerinimą draugijos buvio.

Tacziaus, vienas dalykas laimėti simpatiją, o visai kitas dalykas pelnyti balsą. Rinkejai daugiausiai buna po švėtima įtekme, sujungti su kandidatais kaimynizškais, gimnizškais ir kitokiais ryziais; dėl tų priezasczių ir skaldosi balsai. Sztai aizskus darodymas: ant socialistų tikieto gubernatorius gauna daugiausiai balsų, nes jo nieks distrikte nē nepažįsta; bet kandidatai ant vietinių valdininkų, kurie turi prieszininkus ir varžosi tarp savęs, gauna mažiau.

Ką abelnai socialistai yra laimėję szituose rinkimuose, parodys mums nekurius skaitlinės, kurias gavome surinkti; isz visur žinių iksziol dar nėra, nes vietinės valdžios tyczia negarsina žinių apie socialistų balsus.

Paimsime, kaipo pavysdį, Plymouthą su priemiescziu (1900 m. 23,300 gyventojų). Socialistų kandidatai czia gavo:

gubernatorius	646
pagelbininkas	622
sekretorius	570
kongresmanas	401
legislatorius	467
kasierius	270
registeris	372
kommissijonierius	422
kitas kom.	425

Ėmus atskyrius miestelius, pasirodo, kad daugelyje isz jų socialistai stacziai apgalėjo

kitas partijas. Coake Dale, Rahn township, socialistų gubernatorius gavo 289 balsus, o respublikonų tik 71 ir demokratų 79; Edwardsdale socialistų gubernatorius gavo 194 balsus, o visi kiti sykiu tik 601; Lansforde dviejuose warduose socialistų gubernatorius laimėjo 289 balsus, o respublikonų 167 ir demokratų 64; Forest City socialistų kandidatas gavo 38 balsus, o respublikonų 42. Tokių miestelių yra ir daugiau.

Dabar paimsime pavysdžiui distrikta, padėkim 3-ią Luzernes pavieto.

Balsų jame isz viso 6691. Isz to skaitliaus socialistų partija gavo:

gubernatorius	1635
pagelbininkas	1596
sekretorius	1473
kongresmanas	1352
legislatorius	1271
kasierius	1109
registeris	1241
kommissijonierius	1247
kitas	1209

Sulygizime socialistų balsus su kitų kandidatų balsais trecziame distrikte; respublikonų gubernatorius gavo 2389, tai yra, tik vieno treczdalio reikia, kad socialistų skaitlius (1635) susilygintų su respublikonų; teippat ir gubernatoriaus pagelbininkas — respublikonų kandidatas gavo 2387 priešz 1596 socialistizskus balsus; respublikonų kandidatas ant legislatoriaus gavo 1713 balsų, tai yra, tik 442 balsais daugiau už socialistų kandidatą. Teip maž-daug yra ir visuose szesziuose distriktuose Luzernes pavieto.

Paimsime dabar visą Luzernes pavietą, kuriame guli miestai Wilkes-Barre, Pittston, Plymouth ir kiti mažesni; gyventojų jame, pagal 1900 m. statistiką, yra 257,120 žmonių; balsuojanczių buvo per sziuos rinkimus apie 35,820. Pažiu-rėkime, kiek tų balsų gavo socialistų kandidatai:

gubernatorius	4556
pagelbininkas	4424
sekretorius	4155
kongresmanas	3911
kasierius	3269
registeris	3546
kommissijonierius	3335
kitas	3358.

Tokiu budu iszeina, kad Luzernes paviete socialistų kandidatai ant: gubernatoriaus, pagelbininko ir sekretoriaus gavo asztuntą dalį visų balsų; kiti kandidatai gavo maž-daug deszimtą dalį. Sulyginant, tai yra nemažas procentas; jei paimti procentą, iszskyrus didesniuosius pavieto miestus Wilkes-Barre ir Pittston, tai procentas bus daug augsztesnis. Miestai abelnai isz tos pusės labai blogai stovi: Wilkes-Barre ir Pittston turėjo duoti labai mažai skaitlių socialistizskų balsų.

Miestas Philadelphia, kur yra 1,293,697 gyventojai, davė isz viso tik 1709 socialistizskus balsus; Pittsburgas, rasi, nedavė nē tiek. O paėmus į kruvą didelių miestų balsus, jie pervirszyja skaitlių balsų mažesniuose miestuose ir kaimuose. Iki miestų proletarijatas nebus prikeltas isz miego, sunku tikėtis, kad socialistų partija galėtų laimėti pergale.

Visoje Pensylvanijoje socialistų kandidatas ant gubernatoriaus Slayton gavo apie 25,000 balsų.

Isz visų valstijų puikiausiai pasirodė Massachusetts: tų socialistų kandidatas ant gubernatoriaus Chase gavo 32,935 balsus (pagal paskutinius praneszimus, apie 35,000). Reikia dar atsiminti, kad procentas kiekvienoje valstijoje kitoks: Pennsylvania turi 6,302,000 gyventojų, o davė socialistai Slaytonui tik 25 tukst. balsų; Massachusetts gi turi 2,805,000 gyventojų, o davė socialistų kandidatui 35 tukst. balsų. Be to dar Massachusetts valstija iszrinko tris socialistus į valstijos legisla-

turą.

New York valstijoje socialdemokratų kandidatas ant gubernatoriaus laimėjo 20,000 balsų; Wisconsin valstijoje — 12,000, Ohio valstijoje — 15,000, Illinois valstijoje — 25,000. Iš kitų valstijų neparėjo dar tikrų žinių, bet jei visur skaitlius socialistų taip pasididino, kaip virszuj minėtose valstijose, tai galima tikėtis, jog abelonas jų skaitlius pereis 200 tūkstančių. Tokiu būdu, socialistų skaitlius visose Suvienytose valstijose pasiektų beveik ketvirtdalį milijono. O tai jau yra didelė galybė.

Psykologija.

(Žiur. 45 num.)

XVIII.

Valės išsilankstymas.

Pajautimai pirmiausiai pabudina gyvybės atjautimą. Staiga po to pradeda visa protiška maszinerija veikti. Vienog, nemokindami kūdikį naudoti savo valę, negalėsime pagerinti nė jo protišką, moraliską, nė fizinę gerovę.

Czia kalbėsime apie valę placziausioje to žodžio prasmėje, kurioje suprantama visokia veikmė, ar tai būtų įgyta per jausmus, arba atmenamus paveikslus.

Valė yra pilniausias išsireizškimas jautrios gyvybės ir pilniausiame tobulume veda įvairius impulsus prie gražiausios protiškos tvarkos. Idant suprastume valę tikrai, būtina mums reikia, pradedant nuo užmesgancios sėklos, sekti išsilankstymo taką iš besąmonės sulyg išmanaus jautrumo — iš betvarkių judėjimų sulyg dailių painių judėjimų geistino pasirinkimo.

Perez sako, kad „valė gema pamažu iš nejutoms kylanczių judėjimų, ir drauge išsiplėtoja su patėmyjimo ir pasirinkimo fakultetais, tam vienval atsikartojant ir įvairiai besikeiciziant, įslenka į atydą ir

pasilieka sūmani arba laisvalė veikmė”.

Prof. James tvirtina: „Kada pajudame ir be atkreipimo atydos, nejutoms, tai omeny vis pasilieka tas paveikslas, tad galima paszaukti tą patį judėjimą atsikartoti, kaipo geistiną valę. Vienog, negalima suprasti, koku būdu būtų pirmiausia galima tą padaryti. Taigi idant valę turėtume, pirmiausiai turime įgyti apsziai idejų apie įvairius judėjimus”.

Matoma, kad psichologai skaito pirmutinius kūdikio judėjimus ne valės darbu.

Judėjimai yra ketveriopi:

1. Impulsiszki arba, geriaus sakant, staigas sujudimas, kylantis paczioje ypatoje. Veik visi prieš gimstant judėjimai prie szio skyriaus skaitomi, kaip ir pirmi judėjimai tik užgimusio kūdikio arba gyvulėlio. Tie judėjimai kyla iš paleidimo susirinkusios ypatoje spēkos. Ta spēka randasi iš maitinimosi, ir yra perteklius nerviszkos spēkos. Ta judėjimų eilė apszreizškia, kai po voliojimas, spardymas, lupų žindimas, burkavimas, galvos ir rankų mėtymas, kaip ir gymio perkeitimas pirmoje gyvenimo dienoje. Visi tie impulsiszki judėjimai, atėmus žiopeziojimą ir žiojavimą, pranyksta antruos metuos kūdikio amžiaus. Tie judėjimai ludyja, kad organizmas pats savyje esti visata, kuri savyje gali sutverti judėjimus, ir kad nereikalauja paszalinio padilginimo, idant tą padarytų. Taigi szitie impulsiszki judėjimai yra toji žalia neiszdirbta medega, kuri laipsniais, valei besiplėtojant, esti perdirbta, per neilstantį kūdikio veiklumą, sulyg augszcziausio tipo arba pavysdzio geistinos veikmės.

2. Staigus nesuvaldomas judėjimas (reflex), kylantis iš priezasties paszalinio padilginimo. Seka virsz minėtą im-

pulsiszką judėjimą, išsiplėtojant jautrumui arba iszgalei atsiliepiamo ant paszalinio padilginimo. Szios judėjimus rasime kaip pas augusį, taip pas mažą, pav. kruptelėjimas iszgirdus szuvį, arba atszokimas atgal, pamaczius girioje netikėtai gyvatę. Pirmutiniai nesuvaldomi judėjimai apszreizškia tik gimusiam: kada oras pirmu kartu į plauczius įsiveržia, staiga kūdikis pravirksta; tarp tų judėjimų skaitome kosėjimą, paspringimą, žagsėjimą etc.

3. Instinktyviszki judėjimai. Szitie skiriasi nuo pirmiausia minėtų judėjimų tuo, kad labiausia sukrauti, veiklesni ir labiausia atjauziami; jau czia judėjimus atliekant esti szio kis tokis siekis. Paszalinis padilginimas yra reikalingas atidengti sriovę judėjimų, o atsiliepiant organizmas viską užbaigia.

Prof. Baldwinas, betyrinėdamas, szitame skyriuje susekė sztai ką: 1) 2000 atsitikimų abi rankas lygiai tankumo kūdikėliai vartojo lengvuose reikaluose; 2) nuo 6 sulyg 10 mėnesio abi rankas stengiasi vietoje vienos visados naudoti; isz 2187 atsitikimų vien deszinę ranką naudojo 585 kartus, o kaireją 568 kartus, abi rankas 1034 kartus; 3) deszinę ranką pradėjo vartoti tada, kada jau raumeninė pajiega buvo reikalinga; jau deszinę pradėdavo vartoti nuo asztuonių mėnesių amžiaus. Szituose atsitikimuose isz 90 bandymų tik penkis kartus kaireją, o vieną kartą abi rankas vartojo, kur pajiegos reikėjo.

Burnos instinktyviszki judėjimai susideda isz žindimo, kandimo, kramtymo, cziulbimo, laižymo; szejp skaitoma prie tos eilės sėdėjimą, stovėjimą, szliauzimą, ėjimą ir bėgimą.

„Atsistojimas vienam, yra svarbus laikas kūdikio gyvenime; tai darant, jau pradeda

valdyti tamtikrus skyrius nekados nenaudotų raumenų, ir nuo to laiko visaiip smarkiausia tobulinasi kūdikis. Pirmiausia kūdikis gal nejutoms žengia, o paskui patėmyjės savę nepaprastai besielgiant, pabugsta ir susilaiko arba parpuola. Vienog, matome, kad isz karto jis valę nepilnai suvaldo, eina iszsižergas, svyrudamas, prisilenkęs į prieszakį, rankas iszskėtęs isz augszto žengia.

4. Idejiszki judėjimai. — Skiriasi nuo visų virsz minėtų judėjimų tame, kad pirmiausia esti prote perstatytas paveikslas pasekmės arba siekio, atliekant tamtikrus judėjimus; tokiems tiktai judėjimams suteikiame uzvardį „geistini laisvavaliai veiklumai”.

Vienog, idejiszki judėjimai tegyvuoja vien pasidėkavojant refleksiszkiems ir instinktyviszkiems veiklumams. Impulsiszki bei refleksiszki judėjimai yra pamatine medegamus judėjimo idejų.

Pradiniame apszreizškime valės negalima atskirti tarp jautrių ir judėjima impulsų; refleksiszki, kaipo ir instinktyviszki judėjimai apszreizškia tuo, kad paszalinis padilginimas iszszaukia judėjimą, gal kartu ir pajautimą nerimasties, smagumo, dziaugsmo etc., vienog czia atmintis nedalyvauja. Judėjimo impulsas daleidzia atminti pirmesnius panaszius judėjimus. Jeigu pirmesniejie judėjimai gimdė nesmagias skaudingas pasekmes, tai atmintis to judėjimo, žinoma, rizsis su skausmu, ir, žinoma, tas sulaikys nuo atkartojimo to judėjimo; vienog, toki judėjimai, kurie kartą smagumą pagimdė, progai atsitaikius, bus atkartojami. Kad szie pirmia judėjimo ideja, kuri laisvavali geistiną pobudį priima, matome isz Prof. Muensterbergo vadovėlio. Jis buvo pirmutinis apgynėjas szių pažvilgių, ir viena isz isztraukų szejp

skamba: „atliekant nors kokį judėjimą, pasirodo, kad atjaucizame judėjimo ideją”.

Dar bus.

Dr. J. T. Želvienė.

Naujos knygos.

— *Viena diena be melo. Apysaka Liudviko Bailleu'o. Lietuviškai išguldė V. Stagaras. Shenandoah, Pa. 1902, pusl. 76.*

Szitoje apysakoje skaitytojas ras skaudų išjuokimą dabartinės neva civilizuotos draugijos, kur viskas remiasi ant melo, suktybės, veidmainiavimo ir stacizios apgavystės. Žmogus, pusę dienos duodamas teisingus atsakymus visiems klausiantiems, apsudytas į beprotnamį: sakymas teisybės pasirodė žmonėms ženklų proto sumisizimo.

Pradėjęs skaityti tą knygutę su lengvu pasismagėjimu, į galą turi su rusčiu jausmu pratarti: netikus dabartinė žmonių draugija!

— *Rykštės. Parašė Nežinomas. Išleido „Škotijos Šviesos draugystė”, 1902 m. pusl. 24.*

Liudna istorija, kuri persta-to, kaip netikęs auginimas namiej ir nelemtas mokinimas ucilokose arba pas paszalinis „profesorius” iszkreipia žmogų pacioje jaunystėje isz tikrų vėzių; kitokios nelaimės gyvenime nupuldo jį doriskai; pasiliko dar jame kibirkstis — pajautimo savo garbės, bet ir tą paskutinį jo turta pavėria isiponavės starszina: už pasiprieszinimą užtraukia ant jo sudą, kuris liepia įkirsti žmogui 20 rykszezių. Tos ryksztės visai atskiria jį nuo žmonių draugijos; baigiasi tuo, kad jis uždega starszino triobas ir už tai pavirsta į kalėjimų gyventoją.

— *Seno kareivio pasakojimas. Parašė Ivš. Išleido „Škotijos šviesos draugystė”, 1902 m., pusl. 16.*

Jaunas lietuvis, patekęs į rusiszką kariumenę, turėjo eiti su raitelių pulku į karę priesz turkus; po ilgų vargų, kentėjimų, bado, szalezio, tolydinio pavojaus — ant'galo, vienam muszyje mūsų kareiviui nukirto deszinę ranką ir sulaužė keletą szonkaulių. Pagydę turkų ligonbutyje, paleido žmogų namon be rankos ir su sulaužytais szonkauliais. Nieks daugiau apie jį nesirupino ir jis vargo su sena motina, negalėdamas nieko dirbti: gerai, jei kas už piemenį priimdavo, nes toks luoszis neatstojo nė gero piemens. Ir tukstancziai tokių nelaimingųjų skursta ir kenczia — dėlko? „Kam tos karės? kam tie žmonės teip piaunasi? Kodėl nieks nesirupina apie tuos palydėjusius sveikatą jaunus vyrus?”

Szitas pasakojimas parodo visą karės baisybę; verta, kad kiekvienas perskaitytų tą knygutę.

— *Apsireiškimai iš žemės gyvenimo. Parašė J. Barzdyla. Tilžė, 1902 m., pusl. 44.*

Knygos turinys toks: 1) Mokslas apie žemę, 2) Ugnakalniai, 3) Žemės drebėjimas, 4) Atmainos pavysdzio sausėmio ir jurių, 5) Žemės vidurys ir jo karsztis, 6) Vandens pajiega, 7) Pasekmės mažų gyvulėlių triuso, 8) Pelkės ir iszkasamiejie angliai, 9) Iszkasa miejie gyvuliai ir augmens, 10) Žemės amžius, 11) Atsiradimas ir senumas žmonijos, 12) Ganta ir žmogus.

Knygutė paraszyta suprantama populiarszka kalba ir užimancziu budu.

— *Vyskupo M. Valančiaus raštai. Pasakojimai Antano Tretininko. „Žvaigždės” kaisztis ir spauda. Brooklyn, N. Y., 1901 m., pust. 99.*

Tie „Pasakojimai” perėjo per „Vienybę” 1890 m. ir per „Žvaigždę” 1901 m., be to jie buvo iszleisti 1891 m. J. Paukszcio spaustuvės atskyrioje knygoje, pagal rankrasztį, su-

teiktą p. prof. E. Volterio; tuo iszleidimu „Žvaigždė” ir pasinaudojo perspaudinimui „Pasakojimų”, pavesdama juos, kaip „Žvaigždės” dovaną, jū bilejiniam Vysk. M. Valancziaus komitetui.

— *Žiwataj Szwetuju tu kuriu wardajis žemaczej už wisgieb wadinties. Eitu abecietas surasziti. Shenandoah, Pa., 1901 m., pusl. 160.*

Szita knyga iszleista Jubilejnio vyeck. M. Valancziaus fondo kasztais — pagarbinimui Szviestojo Žemaitijos; fondas susitvėrė isz aukų, kurių iki 14 spaliaus 1901 m. įplaukė \$1897,31. Knygoje patilpo 62 „żiwataj”.

— *Davatku kninga, arba istatimas ir maldas isirasziusiuju i tretii zokana S. Pranciszkaus. Shenandoah, Pa., 1902 m., pusl. 707.*

Tai yra iszleidimas to paties jubilejnio fondo. Knyga perspaudinta, kaip galima spėti, pagal pirmąjį iszleidimą, bet ar ji gali turėti kokią vertę isz kalbzinytės pusės — reikia abejoti: isz daugelio dalykų galima numanyti, kad ji ne paties vys. Valancziaus raszyta.

Atsiliepinimas.

Malonus tautieciai!

Baigiantis 25 metams mano truso dėl atkėlimo Lietuvių tautos isz ilgesnio miego — nes darbą pradėjau dar gimnazijos studentu budams, norėciau tą perijodą savo gyvenimo užbaigti svarbiu rasztiszku veikalu. Jau nuo 15 su virsz metų renku medegą ir raszau kulturiszką istoriją Lietuvių tautos, kurią sziaudien beveik turiau parengęs į spaudą. Mano veikalas apims netik polyt. pergyvenimus Lietuvių tautos nuo seniausiu žinomų gadynių iki sziaudien (1902m.), bet teipgi apsznekėti yra darbai apszvietimo, literaturos, ir tt. Žinoma, 19-tam amžiui daugiausiai vietos yra pászven-

eziama, nes czion pabunda isz naujo liet. dvasia, ir pradeda spęstiesi nauja srovė į geresnę ateitį.

Nesant dar sziaudien lietuviszkų draugyszezių su didesniais kapitalais, kurios įstengtų uždengti kasztus veikalo, susidedanczio isz 3 didokų tomų, asz priverstas esmi kreiptiesi prie tautiecių, idant jie man pagelbėtų iszleisti mano triusą per subskribciją. Už visus tris tomus knygos subskribentams pripuls užmokėti \$4,50, beje po \$1,50 už tomą. Tomų didumas nebus mažesnis, kaip D-ro Buechnerio knyga „Spėka ir Medega”. Atskirais tomiais negalima bus pigiaus parduoti kaip po 2 doleriu.

Pasitikėdamas, kad tautieciai parems maną tame užmnyne, galiu tiktai pasakyti, kad mano veikale skaitytojai atras gausių žinių apie Lietuvos žmonių gyvenimą nuo senų gadynių iki sziaudien, ir įgys įkvėpimą ant tolesnio pasidarbavimo dėl iszvadavimo Lietuvos isz nagų terionybės susiedų, maskolių, lenkų ir vokiecių.

Asz pats skaitau tą savo darbą už vieną isz svarbiausių, kokius atlikęs esmi savo gyvastyje, ir tikiu, kad Lietuva jį atras tokiu, kaip asz jį sav isivaidyju.

Prenumeratą praszaui siųsti ant mano adreso, ir vardai prenumeratorių taps knygoje apgarsinti, kaip knyga iszeis isz po spaudos.

Dras J. Szliupas,
328 Federal str.
Philadelphia, Pa.

† S. A. Vincas Sakevyczia,
33 metų senumo, paeiną isz Vilkaviczko pav., Pajevo-nio par., Klėtkininkų kaimo, namirė 4 dieną lapkriczio 1902 velionis tapo palaidotas ant airiszių kapinių Edwardsville, Pa. Velionis prigulėjo prie Susivien. Liet. Am.

Susivienijimo L. A. reikalai.

Naujai prisiraszė prie
Susivienijimo Liet. Am.

Elizabeth, N. J., 3 k.:

Jonas Biknius
Zuzana Biknienė
Petras Rimgaila
Jonas Maksimavyczius
Adomas Svtotelis
Ludvikas Jurkszaitis
Raimundas Vaitkevyczius
Aleksandras Szidlauckas
Petras Milius
Juszas Kikilas
Baltrus Bendikas
Johanna Bendikienė
Petras Mikuczauckas
Jonas Bauza
Dominikas Kazlauckas
Kazys Viesula
Vincas Petraitis
Jonas Zdanas
Mikas Krempa
Juzė Krempienė
Jonas Krempa
Jonas Czesnulevyczius
Kristupas Lukszis
Petras Tamulevyczius
Juožas Vaitkevyczius
Adomas Kalvaitis
Simas Vanagas
Jonas Szpakauckas
Jonas Timleris
Karolius Szpeideris
Pranas Kuprasevyczius
Jieva Bujauckintė

Hazleton, Pa., 45 k.:

Juožas Rauliczki
Andrius Kaminskis
Spring Valley, Ill., dr. S. L. D.:

Jonas Satula
Juožas Ragutis
Vincas Burba
Tadeusz Malakauckas
Pittsburg, Pa., 40 k.:

Jonas Razgaitis
Antanas Kalikas
Jonas Kaszdailis
Adomas Saugodas
Andrius Sutkaitis
Jonas Bacziulaitis
Stasys Kazlauckas
Pittston, Pa., 7 k.:

Bronislovas Berszta
S. Boston, Mass., dr. s. Kaz.:
Kazys Deimontas
Jaronimas Vaicziunas
Pranas Agurskis

Puota.

Vaisdelis iš gyvenimo.

Parašė *Bijunas*.

Po Lietuvą kiek pasidairius, vis tenka ką nors akyvesnio patėmyti; o patėmyjus, malonu tautiečiams pranešti; nes kiekviena mintis, daliečianti nors kokius klausymus, tegu visada aplekia Lietuvos pasvietį.

Vasaros laikuose oras švelnus, saulė šviečia padangėse, žemė, visa apipilta kvepiančiais žiedais, leidžia savo saldžiai skanų kvapą į orą. O visi darbininkai, visi ukininkai, visi žemiausios luomos žmonės, arba kaip juos paprastai vadina, „muzikai“, prakaitą liedami, triusiasi kaip skrusdės, krauja į aruodus, kad turėtų, atėjęs žiemai, kuo misti ir maitinti kitus.

Žmonių patarlė nuo senovės sako: „per ragiapiutę ir akmenėliai kruta“. Dėlto-gi vasaros laike pamatysi kaimuose veik visus žmones prie darbo, ar tai senas ar jaunas, ar mažas ar didelis, nes tai svarbiausias metų laikas; tada diena praziopsota atliepia ant visos žiemos. Nėgana, ką žmonės nuvargsta, bet ir gyvulėliai, darbais prislėgti, su įkaitintais nuo saulės kaulais, užpulti visokių vabalų, laukia vakaro, kad tik greičiaus būtų paleisti iš darbo jungo, nes nuo sunkių darbų visų gomuriai prikarto.

Panamėje višta su pulku savo šeimyniškos giminės triusiasi, džiaugdamiesi šiuo svietu; lesa grūdus savę maitindami, javus darydami; niekas jiems daugiau nerūpi, tik gerai grūdų prilesus, vandens atsigerti. Bet ir jiems jau neilgai ta laimė žibės, nes kasdien veik mažinasi toji palaimintoji kvaksinėti vištos giminė: iš tolymų miestų, gimnazijų, seminarijų ir t.t. „godotinos“ ypatos sugrižo — Lietuvos oru pakvėpuoti; ir dabar, savo vakacijas atlikdami, naikina vištų ir gaidžių giminę. Atlikdami puotas, suvažiavimus ir pasilinksminimus, daug sutinka priešininkų, kuriuos reikia apgalėti; o kad apgalėtų, reikia darbo ir pagabių pragumų. Dėlto-gi ir teiraujasi susiėję apie savo reikalus.

Pereitą vasarą, Pamedžių kaime, pas Joną Noglių, ant vienos puotos susirinko ar tai savo valia, ar suvadinti iš visokių luomų svečiai, nes kaip paskui pasakota buvo, tas ukininkas iš „didelės linksmybės“ tą puotą padarė. Ir, mat, buvus labai puiki puota; vieni viščiukus edė, kiti gaidžius rijo, kiti vyną maukė, dar kiti košelyną kabino ir pilvus sotino, gerdami tik baltrukę, o ant galo dar kiti nieko nevalgė, nė negėrė, nes jiems nieks nieko nedavė; jie turėjo būti sotus, tik žiurdami į valgančius. Bet ką čia visus suskaitys, — gana bus pasakius, kad buvo puota, ir atlikta: tegu kiekviens sav per-

statys, kokia gali būti puota. Tik tas įstabu, kad ant tos puotos buvo ypatos iš visokių luomų, ir visokių pažiūrų; visos ant vienos puotos, o nevienaip priimamos; ant to priėmimo ir buvo atkreipta daugumo atyda.

Pongalyje (svetlyčioj), už stalo, ant kurio prikrauta gėrymų ir valgymų, skambėjo traški, bet ne aiški lietuviška kalba, nes toje kalboje maišėsi visoki svetimžodžiai. Tai tęsėsi „išrinktieji“; pabaigę gėrymus ir valgymus, jie ėmėsi už kalbų. O reikia žinoti, kad jeigu žmogus turi ką nors nepatinkamo savo makaulėje, savo nuomonėje, tada tą nepatinkamą daigtą kaip gali, kaip moka, kaip kada kur prisieina, — išjuokia ar paniekinimą meta. Teip ir tiems išrinktiems pradėjus visokias nesuomones pliaunyti, viena ypata, nors su gana apsunktu pilvu, priėjus duris uždarė, ir žvilgtelėjo aplink pro langus.

— Teip šilta, tamista, o dar duris užlartė! ar nebut gerai, nors vieną langą atidarius?

— Et jau duokit šventą pakajų! Jug, čia visur slampinėja visoki „masonai“; ką pamato, tai paskui piešia; jau ir teip tie šėtoniški „blėkai“ kuo ne plyšia. O vis tik apie mūsų apsiėjimus, vis tik apie mūsų darbelius, nė plyšiu kyje negalima pasislėpti nuo jų; kas tai per akys, kas tai per ausys! Rodos, su šėtono pagalba viskas daroma.

— Dėlto šv. raštas ir kalba, kad šėtonas, kaip levas, suka aplinkui ir tyko kiekvieną praryti.

— Ir priviso baisybė tų šėtono levų, kurie kaip koki nevydonai rija žmones ir naikina avinyčią.

— Ką žmones rija ir naikina mūsų avinyčią, tai niekas, tas jų darbas eina ant tuščio, nes jie visi yra mums teip, kaip dalgiui smilgos, bet padaryk tu ką žmogus! kad tais šėtoniškais blėkais apkrėsta visa mūsų avinyčia: kaip kokia limpanti liga apskrieja žmonių protus, apdumia juos ir jau ta avelė eina velniop.

— Et, jau ši česa nežinia, nė ką padaryt, smegens gali sulžiut begalvojant, o vis nieko negali išgalvoti, kaip prieš tuos masonus atsilaisyti. Man rodos, reiktų juos išnaikinti visus, o tik tada būtų šventas pakajus ant žemės mūsų avinyčioje.

— Išnaikint! Bet kaip juos išnaikysi?

— O lengvai tą galima padaryti: kiek jau buvo tokių atsitikimų: kad tik kiek, tuoj atsiderė Sibirijoje.

— Bepigai, kol dar buvo tų masonų tik keletas, bet dabar, kad juos visus išvarius, tai nė į Sibyrį netilptų, o ir avinyčia didžiai pasi-
mažintų, nes ir dievuotuose žmogeliuose slepiasi „masonų“ dvasia; tai tie pekliški blėkai tiek daug mums blogo padaro.

— Tai vis ir mūsų neapsiurėjimas. Buvo keletas tokių daktarų, kurie savo politiką varė; ir tuosyk mums buvo gana šiurkštus tie blėkai. Tie keli daktarai išmirė, o mes vis žiopsojome; į jų vietą dabar stojo jaunos, karštos galvos, kurioms nėra nieko uždrausto, nė negalimo; jie gauda silpnas mūsų puses ir, garsindami mūsų silpnybes, pikcina žmones. Jų korespondentai — tai daugiausiai piemens, kurie vos tik paliovė paskui kiaules sakioję, o mokėdami krevozoti kaip su vištos koja, rašo, kas tik jiems papuola, nežiurdami nieko.

— Vienog, ir tą redakcijoje toki nešutėliai sėdi, kad nemoka atskirt gerą nuo blogo, net kunigą nuo šėip žmogaus; viską, ką tik „tuščialgalviai“ parašo, jie ir talpina, nė kiek neapkuopdami ir nepaisydami nė mandagumo.

— Bepig būtų, kad šičia turėtume spaudą, tada galėtumėm atsikirsti; bet dabar — padaryk tu žmogus ką su tais nešutėliais.

— Pugalviai! tuščialgalviai! piemens! koki jų norai? kokios jų nuomonės? Naikina tarp žmonių tikėjimą! Jeigu ir toliaus jie savo propagandą varys, pasijusime, kad lietuviai vėl Perkuną garbina, dievaičius turi, ir vėl tikra pagonija, o po smert amžina prapultis! O kasgi tada bus, kur mes pasidėsime? Kiek tai darbo buvo, kol pagonystą išnaikino, o dabar vėl jos reikalauja.... Ar tai ne paikysta, ar ne durnumas?

— Mums, kunigams, reikia rupintis, kaip galint, stoti priešais, nes toliaus gali būti blogai; jau tie „masonai“ ir vadovus savo turi, ir dabar sāv tylėdami, iš palengvo platinasi. Kada pajus galingais esą, tada tik iškils, ir jau jų nieks nepergalės.... O tada ką mes veiksime?

— Neprapulsim: mes esame „uolos, kurių peklos vartai nepergalės“; tik gaila, kad tuo tarpu keletas žmonių (avelių) prapuls.

— Teisybė, kad jie nesislėptų, būtų lengviaus juos išnaikinti, nes jų ir valdžia neužkenčia: tuojau drąsesni atsидurtų Sibyrėje, o likusieji bijotųsi.

— Tai teisybė, kad tie visi „masonai“ slepiasi; kaip prie akių, tad rodos karščiausi davatkos, o už akių juokiasi ir pildo „masonų“ partijos užmanymus; keletui net ir aš pats sakiau: Dėlko esate veidmainiais? dėlko ne atvirai darbuojatės vardan jūsų idejos? O dabar bijotės ir savo darbus, tartum nedorus slepiate. Jis man atsakė: „Atviras darbas, vardan idejos, laisvės ir gerovės, visada reikalauja didelės aukos — pačios gyvasties, o kiekvieno žmogaus gyvastis yra dideliai brangi; kiekvienam pridera saugoti gyvastį nuo pražuties, ne tik savo, bet ir kito“. — Na, sakau, kad jau jūsų teip geri projektai, ir vardan žmonijos ge-

rovės veikalai, tada turit atvirai reikšti savo nuomonės, nežiurint į kraujo praliejimą. Jeigu tai įstengtumėt, tada užpelnytumėt garbę, o žmonės tada jus pasektų ir jūsų mokslą priimtų... Jis man atsakė: „Garbė, per kraują užpelnyta, yra tamsybės šmėkla, o jos garbinimas — tai apipaikininimas ir atbukinimas žmoniškų jausmų. O mūsų siekiu yra jieskoti garbės ne praliejime kraujo, bet teisybėje. Jau pirmas pamislyjimas apie kraujo praliejimą yra žvėriška paslanka“. — Aš, matydamas, kad jau iš jo nieko gero neišeis, dar pasakiau, kad ir Kristus, kraują praliedams, užsielnė amžiną garbę nuo milijonų žmonių. — Jis atsakė: — „Tai dėlko jus Kristų nesekate, kad esate jo įpėdiniais, ir kad garbė kraujo praliejime? Tai ir jus praliekite, o turėsite daug garbės“. — Aš, išgirdęs teip kalbant, apsisukęs nuėjau, nes supratau, kad geriaus tylėti, kaip Kristus tylėjo, kada prieš jį Erodas bliuznyjo, liepdamas tebuklą parodyti.

— Teisybė! teisybė! — sušuko visi: — su tokiais neverta nė šnekėti, nes nieko tokiems nepadarysi; o jeigu neapšnekėsi, tai jų akyse tik savę pažemįsi.

Visa kuopa nutilo kalbėjus, nes šeimyninė pastatė ant stalo butelį vyno, o „išrinktieji“ gėrė ir dainavo:

Mus kunigėliui bėda yra,
Jo sklėnyčėlė rankoj yra,
Jis neturi kur padėt,
Tur mergytei pažadėt.
Oi vivat, gerk visą.... ir t t.

Kitam krašte triobos stovi stalias, apkrautas visokiais sudynais, kurie jau ištuštinti; apie uos tuščius rykus, apsėdę visą stalą, žymesni poneliai, kurie, valgyti ir gerti pabaigę, pradėjo kalbėtis tarp savęs.

— Kas tik nenori, tas nesinaudoja iš tų mūsų vargdienių, o dar gi neteisingai.

— O ko kvaili, kam prašo, kam daro puotas? Tegū nepraso, tegū nedaro, — neisime....

— Et, ką tamista kalbi: „kūda, riebi, — bile prigriebi!“ tai ir imk, o kaip vokiečių profesorai sako: „jeigu sviestas nori būti apgautas, tegū buna apgautas“. Mes nė ariame, nė sėjame, nė piauname, nė į kluonus krauname, o vien tik iš savo tikro užpelno sunku poniškai gyventi: priversti esame sukčiauti ir laižyti svetimus bliudus.

— Bene tai jau gerai, kad tokį nišmanėlį prigauini? jug tai nusizengi prieš žmoniškumą.

— Et, sviestas menkai mato, o ką prieš tuos tamsunus, nėra ką drovėtis, nes jie teip kvaili, kad nesupranta, kaip ant svieto turi

(Toliaus bus.)

Klemensas Kriczunas
Jurgis Dulinskis
Aleksandra Pranis
Antanas Kailiunas
Grand Rapids, Mich. draug.
„Žvaigždė Liuosybės“
Juozupatas Gaubas
Jonas Žvingila
T. Astramskas,

Kaimietis ministru.

Danijoje, mainantės ministras, tapo paskirtas laukininkystės ministru kaimietis Ola Hansen.

Szia vasarą atlankė jį kaime tulas laikraszcizio reporteris. Jis užtiko ministrą dirbant lauke prie piuties. Hansen'o turtas susideda iš paprastos ukės, nelabai didelės, turinčios tik 66 margus lauko. Ministras po senovės savo rankomis dirba ant ukės, kaip prie dirvos, teip ir apie namus; jis pats neszioja paszarą karvėms. Jo sunus dirba drauge su kitais darbininkais, už paprastą mokestį, apskaitytą nuo valandos; tevas iszmoka jam uždarbį, kaip ir kitiems, subatomis už visą savaitę. Ministro sunus dar nereikalavo pakėlimo mokes ties, nors gerai žino, kad tėvas paskutiniam laike pralobė. Hanseno kaimynai ir kiti dyvyjasi, kodėl jis nepermaino gyvenimo budo. Jis atsako, kad yra prastu sodieciu ir nori pasilikti tokiu ant visada, kiek leis jam vieszpatystės reikalai.

Aukos kankintiniams.

J. Matulevycziutė,
So. Manchester, Conn. 25
Elizabeth, N. J.
Pelnas nuo dramatiszko vakaro \$2,40
Aktoriai paaukavo:
J. Orininkaitis 50
A. Pileckas 30
A. Szudlauckas 35
M. Poszka 35
A. Stuczka 25
M. Matulevyczia 25
D. Boczkus 25
Pagal 41n., V. buvo \$23,72
Viso \$28,62

Isz visur.

Bremeno kompanijos laivas „Kronprinz Wilhelm“, isz plaukęs isz Bremeno 10 rugsėjo, 9:10 val. vakare, ir atsilaukęs pakeliui Southampton'e ir Cherbourg'e, pasiekė New York'o priplauką 16 rugsėjo, 4:07 val. ryto; taigi 3047 mylias tas garlaivis perplaukė į 5 dienas, 11 valandų ir 57 minutes. Dar niekad nėjoks laivas neplaukiojo taip greitai.

Airijoje iszeina paskirtas žmonėms laikraštis „Žvaigždė“, kurį iszleidžia Ona O'Mahoney; angliszkoji valdžia pareikalavo nuo iszleistojos, kad ji neremtų boikotavimo angliszkų ponų ir dar sudėtų ant to kauciją; moteriszkė atmetė tą valdžios reikalavimą ir ją įmetė į kalėjimą.

Belgijoje atrasti akmeninės anglies sluogsniai; pagal isztyrimus, tų gali būti apie 500 milijonų tonų geriausios anglies.

Jaunumenė, trokszdama mokslo, o negaudama jo Rusijoje, veržiasi isz tų į užrubežinius universitetus. Daug studentų ir studenczių isz-po Rusijos priglausdavo iksziol Berlyno universitetas, kur jaunumenė semdavo mokslą ir szviešą. Bet dabar įvyko permaina: policijos valdžia įsakė universiteto valdžiai, kad nepriiminėtų nė vieno studento isz Rusijos, iki kiekvius neparodys rusiszko pasporto ir negaus nuo Berlyno golicijos pavelyjimą gyventi tų; o gauti nuo rusiszkos policijos užrubežinį pasportą beveik negalima.

Szveicarijoj, renkant pasiuntinius į seimą, laimėjo vietas penki kandidatai socialistų partijos.

Isz Belgijos pranešta Austrijos ciesaui, kad Belgijos

karalius Leopoldas gavo proto sumiszią. O jis dar norėjo vesti (karalienė numirė neseniai), nors turi jau 69 metus ir yra sausai nusigyvenęs žmogus. Tuoj atvažiavo į Bruxelles jo sunus, įpėdinis sosto, ir darys su seniu rodą.

Puikus Balius!

Lietuvos Sunų draugystė isz Wilmerding, Pa., kelia antrą metinį balių, ketverge, 27 lapkričio, 1902 m., svetainėje „Turner Hall“, Braddock, Pa. Prasidės 5 valandą po pietų ir trauksis iki vėlybos nakties. Įeiga vyrams po 50 c., moterims dovanai.

Lietuviai ir lietuvaitės, ypatingai jaunimas, yra užkviectiami isz Pittsbusgo, Allegheny, Duquesne ir visų aplinkinių vietų prisibuti ant to puikaus pasilauksminimo. Muzika bus lietuviszka. Svaiginanczių gėrymų nebus. *Komitetas.*

28-tas metinis Balius!

Draugystės szv. Kazimiero atsibus subatoje, 22 lapkričio 1902 m., svetainėje „Palace Hall“ 89-93 Grand str., Brooklyn, N. Y.

Įzenga su padėjimu drabužių vyram 25 c., moterim 15 c. Pradžia 7:30 valandą vakare.

Ant augszciaus minėtos zobovos pribus Teatraliszka ir giedorių draugystė Simano Daukanto, giedos sutaikintais 4 balsais dainas ir giedoriai bažnytinio choro.

Szirdingai visus lietuvius ir lietuvaites užpraszo,

Komitetas.

Metinis Balius!

Brooklyn'o 38 Susiv. L. A. kuopa rengia balių aut 15 d. lapkričio, svetainėje Palace Hall, 93 Grand str. Pradžia 7:30 val. vakare.

Įzenga su padėjimu rubų: pavieniui 15 ct., vyriszkam su moteriszka 25 ct.

Ant to baliaus užkviestos visos lietuviszkos draugystės. Sim. Daukanto draugystė, po p. L. Eremino vadovyste, palinksmis svečius puikiais lietuviszkomis dainomis.

Meilingai kviečiame aplinkinius lietuvius atlankyti mūsų balių. *Komitetas.*

Balius!

New Britain, Conn., szv. Andriejaus draugystė laikys balių 27 lapkričio, „Thanksgiving day“, ant Turner Hall, Arch str. Prasidės nuo pirmos po piet, trauksis iki 12 nakties. Įzenga vyrams 25 c., moterims dykai. Visus lietuvius ir lietuvaites vietinius ir aplinkinius kviečia atlankyti!

Komitetas.

Pajieszkojimai.

Asz, Petras Dzetaveckas, pajieszkau savo paczios, Domicelės, kuri maną apleido ir iszkeliavo, pasiimdama sykiu ir dukrelę Anielę. — Sznuomi meldžiu mano numylėtą Domicelę sugižti ir Anielę parsivežti, ogyvėime, kaip žmonėms puolasi.

Petras Dzetaveckas,
Plymouth, Pa.

Pajieszkau savo brolio J. Gustainio, kuris priesz 12 metų iszvažiavo isz Anglijos į Chile, S.A. Praszau atsiszaukti ant adreso:

Mr. A. Gustinas,
Box 305 Charleroi, Pa.

Temykite!

Kas isz amerikiecių nori gauti darbiniszką laikraštį „Darbininkų Balsą“ ir kitus prigulinezius Liet. Soc.—Dem. Part. rasztus tesikreipe į Vienybės redakciją arba prie draugo V. Miszeikos.

Rankraszcius, paskirtus „Dar. Balsui“ reike siusti draugui Miszeikai; teip jau kreiptis prie jo butent kokius kitus reikalus į redakciją „Darbininkų Balsą“. Antraszas:

V. Miszeika, 95 Canalport Ave.
Chicago, Ill.

Pagelba dėl serganczių.

Mes nežinome gerų draugų kolei mums nereikalinga pagelba.

Dr. Albert Kaufman 43 S. Washington st. Wilkes Barre, Pa. jis yra gerai žinomas mums kurs parodė sinpatiją dėl Unios mainierių ir gelbėjo kiek galėdamas pinigiszką ir profesiszką pagelbą kuis iszgelbėjo daugelį gyvaszių darbininkų ir jų szeimynų ir iszgelbėjo nuo myrio be jokios mokesties.

Mes turime dangel daktarų kurie nesuteikė jokios pagelbos dėl biednu darbininkų. Dr. A. Kaufman gelbėjo darbininkus ir jų szeimynas ligoje be jokios mokesties ir davė liekarstas dykai kurie neturėjo už ką pirkti. Darbininkų ir jų draugų pareiga dėl ateinanczių ir jų draugų pareiga dėl ateinanczio laiko neužmirszti to kuris gelbėjo laike bedarbės.

Moklą pabaigė Europoje, praktikavojosi szpitolėsi maskolijo ir teipgi amerikoje. Susikalba lenkiszkai, vokiszkai ir lietuviszkai. Vaistus gauna isz seno krajaus. Užtikrina iszgydymą visokių ligų, vyrų moterių ir vaikų.

Nepamirszkite jo ofiso 43 S. Wash. st., Wilkes Barre.

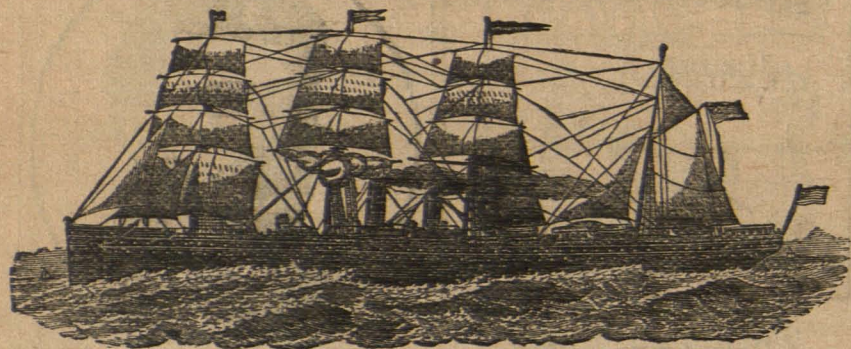
Telephone { 1005 Peoples
578 M. Bell

Ofiso valandos 8-10 isz ryto 2-4 po pietų, 7-9 vakare.

Reikalingas doras laisvai manantis lietuvis su keletu szimtų dolerių kapitalo prie vieno labai gero dalyko. Atsiszaukti reikia į „Vien.“ redakciją.

Gerbtini Tautiečiai!

Turiu už garbę pranešti visiems lietuviams, jog apsiėmiau agentyste an labaigerų linijų. Taigi parduodu Laivakortes ir siuncziu pinigus į visas dalis svieto. Užtikrinu jog su, nuo manęs pirktoms laivakortėms pervaziuosit didmarį per 8-9 dienas. Nusiuozi pinigus į Lietuvą ir į kitus krasztus pasaulės, labai greitai.

Prie to apsaugoju naminius rakandus (furniture) nuo ugnies (fire-insurance). Turiu labai czystą ir puikią užėigą dėl svetelių, užlaikau vyną alų, degtiną ir kitokius gėrymus, kurie žinau patiks dėl lietuvių ir ne prabaszezius nepaniekytų. Su guodone Kazimieras Baltrukonis.

Adrisuokit sziteip: **CHAS V. BOLTH,**
683 North Riners Side str. WATERBURY, CONN

PERSKAITĖS ATMINK!

KAZUNO TRAJANKA privalo rasti kiekvienoj lietuviskoj szejmynoj dėl greito pareikalavimo laike ligos. **KAZUNO TRAJANKA** yra sude-ta dabar popieriniam baksukije geltono kolerio ir pirkdami nuo sztorinų visados reikalaukit Kazuno Trajankos. Jeigu negalit gaut pas savo sztor-ninka mano Trajankos, tai prisiusk money order ant 55 ct. o bus prisiusta per paczta į trumpa laika.

Kam sirgti Gumbu, skaudėjimu po krutine
arba panaszioms ligo,ns, kada Kazuno Gumbo-Kura netik ka apmalszius liga, bet ir praszalins į trumpa laika. Kasztuoja \$1 00, si prisiuntimu per paczta \$1.25 ir bus greit prisiusta. *Gumbo-Kura* susideda isz dviejų preparatų bonkutės vaistų ir tablets Gumbo-Kura No 1. tai yra labai geri vaistai moterims po palagu, nes skaudėjima greit apstabdo, su prisiuntimu per paczta kasztuoja tik 75 ct.

Luke's Rheumatic Cure.

Szitas preparatas yra isz bandytas ir daug žmonių yra iszsigydę isz ilgus sirgimo Reumatizmu. Užtikrinu, kad szitas preparatas praszalins Reumatizmą vartojant per atsakantį laika, jeigu bus vartojama sykiu su *Expeller Linimentu* praszalins minėtas ligas. Prisiusk Money Order ant 1.50, o bus prisiusta į trumpa laika per paczta. Adresuok:

L. M. KAZUNAS, aptiekorius.
107 S. Main str. SHENANDOAH, PA.

ADRESAI

Susivienijimo L. A. virsz.

Prez. — M. Valentinavyczia,
1917 N. Main str., Seranton, Pa.

Vice-prez. — J. Tareila,
677 N. Riverside, Waterbury, Conn.

Sekretorius — T. Astramskas,
1229 S. 2nd. st. Philadelphia, Pa.

Kasierius — T. Pauksztis,
123 N. Main str., Pittston, Pa.

J. Kazakevyczia,
1150 Wyoming Ave.
Pittston, Pa.

Kasos globėjai { K. Unika,
1943 S. 2nd. str.
Philadelphia, Pa.

Uzveisdėtoju knygyno—V. Daukszys,
1234 S. Hancock st. Philadelphia, Pa.

AGENTAS

assekuravojimo NAMŲ ir visokių
DAIGTŲ nū ugnies

GEO. GWILLIAM, agentas.

Main str. Plymouth, Pa.

**Lietuviu užėiga,
pas S. Arbaczaucką,**

1351 S. 2 str., Philadelphia, Pa.

Geriansia lietuviams užėiga isz viso miesto. Prilaikau visokius gėrymus, kaip tai: Alų, Arielką ir Vyną. Podraugei laikau užkandzius ant stalo per visą dieną. Teipgi parduodu laivakortes ant geriansių laivų ir už pigiausią prekę Siuncziu pinigus į visas svieto dalis. Lietuviai, atkelia- vę isz kitų miestų, ras pas manę szirdingą pri- mima.

Lietuviu užėiga.

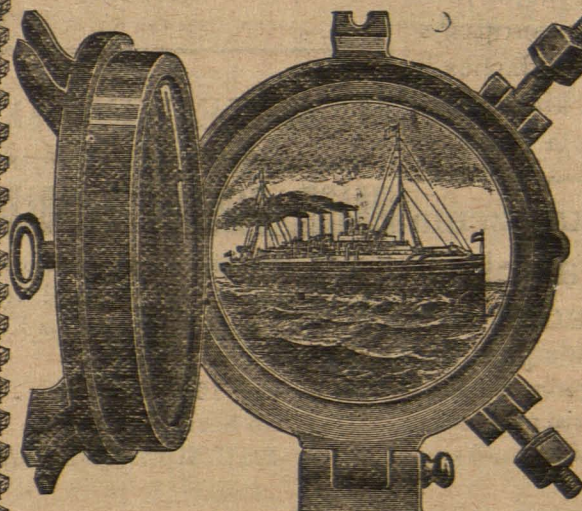
Geriausė užėiga dėl lietuvių isz viso miesto. Prilaikau visokius gėrymus, kaip tai: Alų, Arielką, Li- kiera, Vyną ir visokius Cigarus pir- mos klesos, taipgi siuncziu pinigus į visas dalis svieto. Parduodu Laiva- kortes ant visų linijų. Apart to dū- du kiekvienam prieteliszką rodą.

Nepamirszkite atsilankyti reikale.
Petras Lipavyczia,
LUZERNE, LUZ. Co. PA.

**SPAUSTUVE
„VIENYBĖS LIETUVNINKU“**

Spausdinasi visokios knygos, konstitucijos draugystėms, apgarsinimai, tikietai, bilos, gromatos ir kiti visoki darbai. Darbas atliekamas yra greitai ir pigiai

PARDUODA LAIVAKORTES
Ant visų geriausiu keliu ir greicziausiu laivu.

**Siunczia
pinigus**

į visas svieto da- lis greitai ir pi- gei. Norinti kad pinigai siunczia- mi į tėvynę ne- pražutų ir kuo greicziausiai nu- eitu, tegul krei- piasi po sziuom antraszu:

J. J. Pauksztis & Co.,

224 East Main str. PLYMOUTH, PA.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

*Mano Dirbtuve tapo
Apdovanota*

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Paro- dos už rupestringa, tei- singa ir artistiszką isz- dirbima.

**KARUNŲ, SZARPŲ,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZAL-
KINIŲ LAZDŲ ir tt.**

Turiu už garbę apreiksziti guo- dotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wi- sus augszeziaus paminėtus daigtus Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausėi, nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais igijau geriausę praktikę ir dėl to galiu wisą padirbt pigiau ir geriau ne- gu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

